نەوژین
ژمارە (٢٥) چوارشەمە ٢٠١٨/١٢/٢٦
مانگنامەیەکی تایبەتە بە پرسەکانی ژنان، رادیۆی دەنگ بە پاڵپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی NED ئەمریکی لەگەرمیان دەریدەکات

نەوژین و
خەونی گەورەتر
6««

(١٢) ژمارە و (٢٧٦) بابەت لە ساڵێک دا

بەشدارانی راپرسیەک بونی نەوژین بەگرنگ دەزانن

■ نەوژین

لەماوەی ساڵی دوەمی دا، رۆژنامەی (نەوژین) ١٢ ژمارەی دەرکردوە و تیایدا (٢٧٦) بابەتی جۆراوجۆری بڵاوکردوەتەوە.

نەوژین، وەکو تاکە رۆژنامەی تایبەتمەند بە پرسەکانی ژنان لە گەرمیان، لەلایەن رادیۆی دەنگ بە پاڵپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی ئەمریکی (NED) مانگی جارێک لە دەڤەرەکە دا بڵاو دەبێتەوە. یەکەم ژمارەی رۆژنامەکە، لە ٢٠١٦/١٢/٢٢ دا بڵاوکرایەوە و ٢ ساڵ بەسەر دەرچواندنی ئەو رۆژنامەیەدا تێدەپەڕێت.

لە ساڵی دوەمی دا، رۆژنامەکە ١٢ ژمارەی بڵاوکردوەتەوە، کەلەمیانەی دا (٢٧٦) بابەتی رۆژنامەوانی بڵاوکردوەتەوە، کە پێکهاتوە لە: (هەواڵ، راپۆرتە هەواڵ، راپۆرت و چیرۆکی رۆژنامەوانی و وێنەیی، ریپۆرتاژ، دیداری رۆژنامەوانی، وتار، دەقی ئەدەبی، بابەتی ئامادەکراو و وەرگێڕاو).

هەروەک تێکڕا لەو ٢ ساڵەدا و لەمیانەی ئەو ٢٤ ژمارەیەی رۆژنامەکەدا، (٥٦٨) بابەتی رۆژنامەوانی بڵاوکردوەتەوە.

لەلایەکی دیکەوە و لە ساڵیادی دەرچونی یەکەم ژمارەی رۆژنامەکەدا، ستافی رۆژنامەی (نەوژین) راپرسیەکیان ئەنجامداوە.

نازەنین گۆران، سەرپەرشتیاری ئەم ژمارەیەی رۆژنامەکە، لەوبارەوە رایگەیاند: لە راپرسیەکەدا نیوە زیاتری بەشداران کە بەدیارییکراوی رێژەکەیان (٥٠,٤٪)ە، رایان وابوە کە بونی رۆژنامەکە بۆ ناوچەی گەرمیان، گرنگ و پێویستە.

وتیشی: بەگشتی رای بەشدارانی راپرسیەکە لە هەڵسەنگاندنیان بۆ رۆژنامەی (نەوژین)، تاڕادەیەکی زۆر ئیجابی بوە و هەڵسەنگاندنیان بۆ ئاستی رۆژنامەکە، لەنێوان (مامناوەند) بۆ (زۆرباش) بوە.

یەکێکی تر لەو بوارانەی کە رۆژنامەی (نەوژین) لە سەرەتاوە گرنگیی پێداوە، مەشق و راهێنانی رۆژنامەوانی بوە.

لەوبارەوە (نازەنین گۆران) وتی: لەمچوارچێوەیەشدا مانگی پێشو رۆژنامەکە خولێکی کراوەی راهێنانی رۆژنامەوانی بۆ ژنانی سنوری گەرمیان بەڕێوەبرد، بڕیاریشە لە داهاتودا خول و راهێنانی دیکە ئەنجام بداتەوە.

ئەوەشی خستەڕو کە رۆژنامەکە بۆ ساڵی سێیەمیش بەردەوام دەبێت و لەپاڵ چاپی کاغەزیی دا، هەوڵیش دەدەن پەرەی زیاتر بە نوسخەی دیجیتاڵی رۆژنامەکە بدەن، بەتایبەتی گرنگیدان بە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان.

٢ کچ تۆرینگەیەکی پزیشکیی ئاژەڵان لە کفری دەکەنەوە
4««

ژنێک گەرەکێتی ناوی کەلار بکاتە براندێکی ناسراو
5««

خۆبەخشانی نەخۆشخانەی منداڵبون: کەس بە خزمەتەکانمان نازانێت
8««

لە نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب بەناوی شیرینییەوە پارە وەردەگیرێت

> ئافرەتێکی ئاوارە هەر ١٥ هەزاری پێبو، (١٠) هەزاریان لێسەند

> بەشێکی زۆری خێزانەکان خۆیان پارە دەدەن بە ناوی شیرینی و مەولودی

■ نەوژین، زریان محەمەد

لە نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب لە کەلار لە کاتی هاتنە دونیای منالْ، باجیەکان و کارمەندەکان پارە وەردەگرن لە هاوڵاتیان بە بیانوی شیرینی، ئەوەی مایەی تێبینیە ئەوەیە لە بەرامبەر لە دایکبونی منالّی کوڕ پارەیەکی زیاتر وەردەگێرێت وەک لە کچ.

ئاوات ئەحمەد، ٢٧ ساڵ، دەرچوی پەیمانگایە و دانیشتوی شاری کەلارە، سەبارەت بە وەرگرتنی پارە لە نەخۆشەکانی نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب، بۆ (نەوژین) دەڵێت: «من جارێکیان مرافقی دشەکەم بوم کوڕی بو، داوای پارەیان کرد وتی کوڕی بوە یەکی ٢٠ هەزار بەخشیشمان پێبدەن، منیش وتم خۆ ئێوە منالّتان پێ نەداوە خواپێی داوە ١٠ هەزار زیاترم پێنیە ئەتانەوێ لەخزمەتانام فەرمون ناتانەوێ مالّتان ئاوا».

بەهەمان شێوە، ئالان محەمەد، ٢٤ ساڵ، دانیشتوی شاری کەلارە بۆ (نەوژین) وتیی: «بۆ کچەکەم پارەیان بردبو لە دایکم بۆ هەمو باجیەکان، بۆ کوڕەکەشم باجیەکە وازی نەئەهێنا ئەیوت پارەمان بدەنێ عەزیەتمان پێتانەوە کێشاوە پەرستارەکانیش گوناحن».

وتیشی: من خۆیان داوایان کرد بۆ کچەکەم پارەمان پێیان دا، بەڵام بۆ کوڕەکەم لە رق دا پێیانم نەدا، چونکە وەخت بو بمرم کەس نەهات بەلامەوە.

وەرگرتنی پارە لە چوارچێوەی ئەو ژنانە نەماوەتەوە کە منالّیان دەبێت، بەڵکو هەوڵ دەدرێت لەو ژنانەش وەربگیرێت کە منالّیان لەبار دەچێت.

گوڵاڵە، ناوی خوازراوی ژنێکی تری شاری کەلارە، بۆ (نەوژین) دەڵێت: «من جارێک لەوێ بوم، ئافرەتێکی لێبو منالّێکی (٣) مانگی لەبار چوبو، وتی ئەبێت ٢٥ هەزارمان بدەیتێ، گریمان پەرستارەکان خۆبەخش بن، ئێ باشە پەرستارەکان خۆبەخشن خۆ بۆ ئێمەی ناکەن بۆ خۆیانە».

وتیشی: ئافرەتێکی ئاوارەی دوزخورماتوی لێبو منالّی ببو، داوای پارەیان لێدەکرا وتی بەخوا هەر ئەو پانزە هەزارەم پێیە، پەرەستارەکە وتی من هەقم نیە ئەبێت پێم بدەیت ژنەکەش (١٠) هەزاری پێی دا.

ژنان باس لەوەدەکەن وەرگرتنی پارە لێیان بەناوی شیرینیی و خێر بۆ هاتنە دونیای منالّەکەوە، کارێکی ناچاریی و نایاساییە، باجیەکانیش ئەوە دەزانن.

زارا، ژنێکی تری شاری کەلارە، سەبارەت بە وەرگرتنی پارە لە نەخۆشخانەی شێرەی نەقیب، بۆ (نەوژین) دەڵێت: «باجیەکان لە هۆڵی لە دایکبون پارە وەرناگرن، چونکە کامێرای لێیە، کە دەیانهێننە ژورەکەی تر دواتر دێن داوا دەکەن، تەنانەت داوای لە ئێمەش کرد منیش تورە بوم لێیان وتم ئەمە دەیکەن فێڵە و بە چ قانونێک وەری دەگرن؟ ئیتر ترسا و وازی هێنا».

لە بەرامبەر قسەی هاموشۆکەرانی نەخۆشخانەکە، جێگری بەڕێوبەری نەخۆشخانەکە، بونی حاڵەتەکە پشتڕاست دەکاتەوە.

گۆران محەمەد، جێگری بەڕێوبەری نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب لە کەلار بۆ (نەوژین) دەڵێت: «بە نیسبەت پارە وەرگرتنەوە ئەمە کلتورێکی کۆنە و پێش ئەم نەخۆشخانەیە هەبوە کە جاران خەڵک پارەی ئەدا بە مامانەکان بە ناوی شیرینی و مەولودییەوە، کە ئێستاش هەیە لە نەخۆشخانەکەمان ئێمە هەوڵمان داوە کەمی بکەینەوە، ئەویش بە سزادانی ئەو کەسانەی کە وەری دەگرن چ لە باجییەکان کە سزای کارگێڕیان وەرگرتوە چ لە کارمەندەکان کە هەمان بوە نەقڵمان کردوە و سزامان داوە».

وتیشی: «هەر کەسێک بێتە لای ئێمە و بڵێت پارەیان لێوەرگرتوین ئەوا ئیجرائاتی خۆمان دەکەین و کردوشمانە، بۆیە داوا لە ژنان دەکەین کە لەو کاتانەدا بێنە ئیدارەی نەخۆشخانەکە و سکاڵا تۆمار بکەن».

جەختیشیکردەوە: بەشێکی زۆری خێزانەکانیش خۆیان پارە دەدەن بە ناوی شیرینی و مەولودی.

پرسەی ژنان لە دڵنەواییکردنەوە دەبێتە بارگرانی

■ نەوژین، ڕێناس ساڵەح

«من دایکم کە ئازیزترین کەسمە لەدەست دابو، پێویستم بەوە بو لە شوێنێکی بێدەنگ دا ئارام ببمەوە، کەچی لەناو خێمەیەکدا هاوار و جرتوفرتی منالْ و دەنگە دەنگی خەڵک و دەمەتەقێ و لێنانی خواردن بە مەنجەڵی گەورە، بۆ چرکەیەک بێدەنگی بە دارا ئەچوم». (مرواری نەجیب) وا دەڵێت.

ئەوەی (مرواری) هەستی پێدەکات، جێگەی باری سەرنج و رەخنەی زۆرێکی تر لە ژنانە، ئەویش کاتێک توشی کۆستی لەدەستدانی کەسێکیان دەبن، روبەڕوی قورساییەکی تریش دەبنەوە لە دانانی پرسە، کە ئەمەش وادەکات هێندەی تر باری سەرشانیان گران بێت.

جیاواز لە پرسەی پیاوان، پرسەکانی ژنان لەگەرمیان قەرەباڵەغییەکی زۆرتری هەیە و کاتەکەشی زیاترە، بەتایبەت کە ئێستاش خێوەت بۆ پرسەکان دادەنرێت لەنێو کۆڵانەکان دا.

ڕۆشنا مەحمود، کە کۆچی خوشکەکەی لە روداوی هاتوچۆ دا بۆ ئەو ناخۆشترین کارەساتی ژیانی بوە، باس لەوە دەکات ئەو کاتەی خێزانەکەیان توشی ئەو روداوە بوە تاوەکو ئێستا ئاواتی ئەوەیە ئەمجۆرە پرسەیە نەمێنێت.

وتی: «ئێمە لە روی دەرونیەوە زۆر نارەحەت بوین، لەلایەک بە ماڵئاوای خوشکەکەم و لەلایەکی تریشەوە هەرا و بەزمی تەعزیە».

ئەو کچە باس لەحاڵەتێکیش دەکات بەوەی ژنانێک بەبێ ئەوەی ئاشنا و خزمیان بن سەردانی پرسەکان دەکەن و زۆرجاریش منالْ لەگەڵ خۆیان دێنن و دەست بە قسەو دەمەتەقێ دەکەن، ئەمەش هێندەی تر کەشی پرسەکە قەرەباڵەغ و پڕ هەرا دەکەن.

> هەندێک لە ژنان بۆ نمایشکردنی جل و ئاڵتونەکانیان دەچنە پرسەکان

کێشە و تێبینیەکان لەسەر پرسەی ژنان وەک خودی ژنان ئاماژەی بۆ دەکەن زۆرن، بەتایبەتی کە بۆنەکە لەوەدەردەچێت ببێت بە ڕێگەیەک بۆ دڵنەوایی خێزانی کۆچکردووەکە.

وەک ژنێک ئاماژەی بۆ کرد، هەندێک لە ژنان ئێستا بۆ نمایشکردنی جلی کوردی و ئاڵتونەکانیان دەچنە پرسەکان نەک وەک هاوخەمی کەسانی کۆچکردو.

(مرواری) لەوبارەوە دەڵێت: «کە ئەو ژن و کچانە دەبینیت تێناگەیت ئەمە ئاهەنگ گێڕانە یان پرسەی ماتەمینی؟!»

لەگەڵ ئەمانەشدا پرسە دانان بۆ لایەنی دەرونی کەسانی کۆچکردو سودی خۆی هەیە، وەک (نازدار عەلی) دەڵێت.

ئەو کە مامۆستایە لەکەلار، بۆ (نەوژین) وتی: «ئەگەر بڕۆیتە پرسە بۆ دڵنەوایی کەسوکاری کۆچکردو شتێکی مرۆڤانە و جوانە».

بەڵام ئەویش هاوتای ژنانی تر، شێوازی ئێستای پرسەدانان بە باش نازانێت لە روی زۆری بەشداری خەڵکانێک کە پێویست ناکات بچنە پرسەکەوە «بەشێکی زۆری ژنان بۆ دەمەتەقێی خۆیان دەڕۆن بۆ پرسە، لە خێمەکەدا باس باسی خەنە و وسمە و زەمی هێوەر و دش و خەسوە».

لە روی ئاینیشەوە پرسە یەکێکە لە سونەتەکان کە موسوڵمانان بۆ دڵنەوایی کەسوکاری کۆچکردو سەردانی پرسە دەکەن، وەک پیاوێکی ئاینی هێمای بۆ دەکات.

م. جاسم کەلاری، وتارخوێن و پێشنوێژی مزگەوتی گەیلانی لەکەلار، بۆ (نەوژین) وتی: «هاوەڵانی پێغەمبەر (د.خ) دەگێڕنەوە کاتێک مردویەک بمردایە ژنەکان لە دەوری یەک کۆدەبونەوە، بەڵام ئەم دانیشتن و سەردانە بۆ دڵنەوایی و سەرەخۆشیە، بۆ ئەوەی ئەو ئافرەتە کە کەسێکی مردوە بە تەنها بەهۆی خەفەتی زۆرەوە توشی ئازاری دەرونی زۆر نەبێت بۆ پیاویش هەر بەهەمان شێوەیە».

وتیشی: «ژن دروستە بڕوات بۆ سەرەخۆشی و دڵدانەوە، بەڵام ئەگەر بۆ خۆڕازاندنەوە و دەمەتەقێکردن و شیوەنکردن ئەمانە هەموی حەرامە، بەتایبەتی شین و گریان کە لە ئیسلام نەهی لەسەر کراوە».

بە رای ئەو مامۆستا ئاینییە، پێویستە بۆنەکە لە چوارچێوەکەی خۆی کە دڵنەوایی کردنە بهێڵرێتەوە، لەم روەوە بارگرانی و دروستکردنی خواردن بە نەگونجاو دەزانێت.

وتی: بەپێی ئەو فەرمودەییەی کە ئەنەسی کوڕی مالیک گێراویەتیەوە، ئەفەرموێت: ئێمە لەسەردەمی پێغەمبەری خوا دا کۆبونەوە و خواردن دروستکردنمان لە پرسە وەکو شیوەن حسابکردوە ئەوەندە گوناهە، کەواتە دروست نیە خواردن دروستبکرێت بۆ کۆکردنەوەی خەڵک و قەرەباڵەغی دروستکردن.

باوکان بە یەک چاو لە کچ و کوڕەکانیان دەڕوانن

> باوکان کە پیر دەبن ئینجا زیاتر قەدی کچەکانیان دەزانن

> گرنگیدان بە کوڕان و پشتگوێخستنی کچان، بەخراپ دەشکێتەوە

■ نەوژین، ئەسما کەریم

(ئامینە) سەرەڕای ئەوەی کچێکی لادێنشینە و ژیان لەلادێدا دەباتەسەر، بەڵام باوکی هیچ جۆرە جیاوازیەک لەنێوان ئەو و براکانیدا ناکات، وەکخۆی دەیڵێت: «بەیەکچاو تەماشامان دەکات و لێمان دەڕوانێت».

جیاکارییکردنی باوکان لەنێوان منداڵە کوڕ و کچەکانیان، ئەگەر نەڵێین دیاردە، ئەوا بێگومان حاڵەتێکی بەرچاوە، بەڵام سەرباری ئەوەش هەندێک لە باوکان ئەمەیان ئاوەژو کردوەتەوە.

ئامینە محەمەد عەلی، ٢٥ ساڵ، دەرچوی پەیمانگا، بۆ (نەوژین) وتی: «دو خوشک و دو براین لەماڵەوە، باوکم هیچ جیاوازیەک لەنێوان ئێمە و براکانمدا ناکات و بگرە ئێمەشی لە براکانم زیاتر خۆشدەوێت، هەموکات هاوکار و پشتیوانمان بوە، ئەمەش لەکاتێکدایە لەلادێ دەژین و کەشێکی کۆمەڵایەتی یاخود پیاوسالاری بەسەر لادێکاندا زاڵە».

(جیلان رەشید) بەهەمان شێوە باس لەوە دەکات باوکی هیچ جیاوازیەک لەنێوان ئەو براکەیدا ناکات، هەروەک باوکی زۆر بەدادپەروەریەوە مافەکانی بەسەر ئەو و براکەیدا دابەش کردوە.

ئەو کە تەمەنی ٢٢ ساڵە و خوێندکاری زانکۆیە، دەڵێت: «هەرچەندە براکەم تاقانەیە، بەڵام باوکم زۆر بەیەکسانی مامەڵە لەگەڵ من و براکەمدا دەکات، باوکم هەموکات من و براکەمی وەکو یەک بینیوە، هەر ئازادیەکی بەبراکەم دابێت بەمنیشی داوە و هەمو کات وەکو قەڵغان لەپشتم بوە و پشتگیری کردوم، بەتایبەت لەبواری خوێندن».

لەگەڵ ئەمەشدا، کچانێک هەن کە هەست بەجیاوازیەکی زۆری ڕەگەزی دەکەن لەنێوان خێزانەکەیاندا، پێیانوایە بەچاوی پلە دو تەماشادەکرێن بەتایبەت لەلای باوکیان.

(نان) کە ناوی خوازراوی کچێکە، لەکاتی چۆنیەتی هەڵسوکەوتکردنی باوکی لەگەڵ ئەو و براکانیدا بەئاشکرا هەست بەو جیاوازیە دەکات کەباوکی بەرامبەریان دەیکات.

وتی: «باوکم خۆشەویستی تەواوی بەخشیوە بەبراکانم و ئازادی تەواوی پێداون، بەڵام منی بێبەشکردوە لەخۆشەویستی خۆی و گرینگی زۆرم پێ نادات بەراورد بەبراکانم چونکە من کچم».

باوکانێک بەشانازی زۆرەوە باس لەکچەکانیان دەکەن، پێیانوایە هەبونی منداڵی کچ نیعمەتێکی زۆر گەورەیە و هیچ جۆرە جیاوازیەک لەنێوان کچ و کوڕ دا نیە و یەکسانن لەمافدا، بەڵکو کۆمەڵگاکە وای کردوە کچ و کوڕ جیاواز سەیر بکرێن.

کەریم جەبار، ٣٠ ساڵ، کەباوکە و پیشەی مامۆستایە، وتی: «باوکی یەک کچ و یەک کوڕم و بگرە کچەکەم زیاتر خۆشدەوێت، چونکە زۆر گوێڕایەڵمە، هەمو کات هەوڵی ئەوەم داوە ئازادی و خۆشگوزەرانی تەواوەتی بۆ کچەکەم دابین بکەم».

(ئەحمەد) کە باوکێکی تەمەن ٥٠ ساڵە و هەمان بۆچونی لەسەر کچەکەی هەیە، ئاماژە بەوە دەکات «باوکان کە پیر دەبن ئینجا زیاتر قەدی کچەکانیان دەزانن، چونکە کچان بەراورد بەکوڕان زیاتر خزمەت و گرنگی بەباوکیان دەدەن لەو تەمەنەدا».

لەبەرمبەریشدا، باوکانێک هەن کچەکەیان بەئەندامێکی پلە نزم یاخود لاوەکی خێزانەکەیان تەماشا دەکەن، بەپێچەوانەشەوە کوڕەکانیان لەئاستێکی بەرزدا دەبینن.

هێمن عەزیز، ٣٦ ساڵ، باوکە و پیشەی کاسبە، بۆ (نەوژین) دوا: «سێ کچ و سێ کورم هەیە، کچانیشم خۆش دەوێت، بەڵام زیاتر کوڕەکانم خۆشتردەوێت، چونکە کوڕەکانم دەبنە جێگرەوەی من لەداهاتودا و پشت و پەنای منن».

پرسیار ئەوەیە: ئاخۆ تاچەند ئەم جیاوازی ڕەگەزیە و بەکەم سەیرکردنی منداڵی کچ لەلایەن باوکیەوە کاریگەری نەرێنی دەبێت بۆ سەر دەرونی کچان؟

هاوار کەریم، توێژەری کۆمەڵایەتی، بۆ (نەوژین) وتی: «کاتێک خێزان ئازادی ڕەها بەکوڕەکانیان دەدەن و لەبەرامبەریشدا کۆت و بەند دەخەنە سەر کچەکانیان، ئەمەش بەخراپ بەسەر باری دەرونی کچەکانیاندا دەشکێتەوە».

وتیشی: ئەمەش مەترسی و کێشەی گەورەتر دەبێت بۆ داهاتوی کچەکە.

ژنان بۆچی غیرە دەکەن؟

■ نەوژین، نازەنین گۆران

«غیرەی ژن وەکو خەنجەرە»، گۆرانیبێژی ناوداری عێراقی لە گۆرانیەکی دا کە هۆنراوەکەی هی (کەریم ئەلعێراقی)یە وادەڵێت. پرسیاری گرنگ ئەوە نییە کە ئایا غیرەی ژن وەکو خەنجەرە یان نا، بەڵکو لەوە گرنگتر ئەوەیە: بۆچی ژنان غیرە دەکەن؟

غیرەکردن کە تائێستا بە کوردیی دەستەواژەیەکی پڕاوپڕی بۆ نەدۆزراوەتەوە، حاڵەت یان خویەکە، کە کەسێک بەرامبەر بە کەسێکی دیکە دەینوێنێت، ئەم خوەش جۆرێکە لە دڵپیسی یان حەزی خۆ بەخاوەن بون یان ئیرەیی بردن.

واباس دەکرێت، ژنان زیاتر لە پیاوان غیرە دەکەن، زیاتریش غیرە لە هاوسەر و دەزگیران و خۆشەویستیان دەکەن. ئێمە لێرەدا دەمانەوێت وەڵامی ئەو پرسیارە بزانین: بۆچی ژنان غیرە دەکەن؟

«خۆشەویستیەکی زۆرم بۆ مێردەکەم وام لێدەکات غیرەی لێ بکەم».

کوردە رزگار، (٢٤) ساڵ، بەم رستەیە وەڵام دەداتەوە.

ئەو باس لەوە دەکات هاوسەرەکەی زۆر خۆش دەوێت و هەرگیز دڵپیسیی لێ نەکردەوە، بەڵام ئەوەی دەیکات غیرە کردنە، کە بەرای خۆی لەگەڵ دڵپیسی دا دو شتی جیاوازن.

ئەگەر ئەو ژنە غیرەکردن بە پیشاندانی خۆشەویستیەکی زۆر بزانێت، ئەوا بەپێچەوانەوە ژنێکی دیکە وایدەبینێت پێگەی ژن لاواز دەکات.

گوڵاڵە، (٣٢) ساڵ، بە (نەوژین)ی وت: «وا بیر دەکەمەوە ئەگەر غیرە بکەم خۆم بە کەم دەبینم».

وتیشی: کاتێک کەسێک سڵاوی لە مێردەکەت کرد و تۆ رقت بەرامبەری هەڵگرت و دوای یەخەی مێردەکەت گرت لەسەری، کەواتە خۆت بە کەم دەبینی بەرامبەر ئەو کەسە.

بەڵام کەسانی پسپۆڕ، بەوپێیەی لێکدانەوەیان ورد تر و بنکۆڵکار ترە، هەربۆیە هۆکار و روکارەکانیش بەشێوەی دیکە دەستنیشان دەکەن. هەیە پێیوایە ئەم حاڵەتە پەیوەستە بە پەروەردەی منا لێی تاکەکانەوە.

محەمەدنەجیب، توێژەری کۆمەڵایەتی، بە (نەوژین)ی وت: «پەروەردەکردنی منداڵ لایەنێکی گرنگە، چونکە تۆوی ئەم گرفتە بە زۆری دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی منداڵی».

توێژەرێکی دیکە وایدەبینێت کە هۆکارێکی سەرەکیی غیرەکردن، پەیوەستە بە ترسی لەدەستدان.

دڵشاد ستار، توێژەری دەرونی، بۆ جەختکردنەوە لە قسەکانی، بە (نەوژین)ی وت: «هەمو غیرەکردنێک دڵپیسی نیە، چونکە بەشێکی غیرە لە ئەنجامی خۆشەویستی زۆرەوە دێت».

وتیشی: «غیرەکردن هەستکردنە بە ترس لە لەدەستدان، بەوەی کەسێکی دیکە بێت و ئەو کەسەی تۆ خۆشت دەوێت لێت ببات».

ئەو توێژەرە پێشیوایە کە غیرەکردن لای ئافرەتی کورد زیاترە تاوەکو پیاو، ئەگەرچی لەو بارەوە لێکۆڵینەوە یان سەرچاوەیەکی نەخستەڕو، بەڵام پێیوابو کرۆکی هۆکاری مەسەلەکەش خراپ حاڵی بون یان نەبونی هۆشیاریی پێویستە.

غیرەکردن مشتومڕی زۆری لەسەرە و چەندین توێژینەوە لە بارەیەوە ئەنجامدراوە، لەگەڵ ئەوەشدا زۆر هۆکار وەکو پاڵنەری دروستبون و سەرهەڵدانی غیرەکردن لە ناخی تاک دا دیاریکراوە.

بەکر محەمەد، توێژەری دەرونی، لە بارەی پاڵنەرەکانی دروسبونی غیرەکردنەوە دەڵێت: بەشێکی غیرەکردن دەگەڕێتەوە بۆ ئەو پێشینەیەی کە ژن لە پیاوەکەی بینیوە، یان کاتێک ژنێک دەبینێت پیاوەکەی گرنگی زیاتر دەدات بە ژنێکی دیکە، وای لێدەکات غیرە بکات.

رونیشیدەکاتەوە: «دڵپیسی جیاوازی زۆری لەگەڵ غیرکردندا هەیە، غیرە شتێکە لە هەستی زۆر ئافرەت دا هەیە».

2 کچ نۆرینگەیەکی پزیشکیی ئاژەڵان لە کفری دەکەنەوە

▪ نەوژین، نیگار عومەر

شیرین و نیگار، دو پزیشکی ئاژەڵانن لە قەزای کفری، دوای تەواوبونی خوێندن و بێ ئومێدبونیان لە دامەزراندن، بڕیاریانداوە خۆیان ببن بە خاوەن کار و دەستبەرداری پسپۆڕێتیەکەیان نەبن، هەربۆیە کلینکێکی ڤێرتێرنەرییان لە شارەکەی خۆیان کردوەتەوە، خاوەن ئاژەڵەکانیش لە کارەکانیان رازیین و خێزانەکەشیان شانازییان پێوە دەکەن.

نیگار مەجید و شیرین کەنعان، ماوەی ٣ ساڵە پێکەوە لە قەزاکەی خۆیاندا، کیلنکێکیان تایبەت بە چارەسەری ئاژەڵان داناوە، جگە لە پێدانی دەرمانی تایبەت بە نەخۆشیە جۆراوجۆرەکان، چەندین کاری دیکەی پزیشکیش لە بوارەکەیان دا دەکەن.

نیگار مەجید، ٤٤ ساڵ، لەبارەی پرۆژەکەیانەوە بۆ (نەوژین) دوا و وتی: «ئێمە دو کچین و پێکەوە هەمو کارەکانی خۆمان بەڕێوە دەبەین، بەشێوەیەک کە بوەتە جێگای دەستخۆشی خەڵکێکی زۆر».

باسی لەوەشکرد ئەگەرچی زۆرینەی ئەوانەی سەردانیان دەکەن پیاوانن، بەڵام توشی بەریەک کەوتن نەبون لەگەڵیاندا و بگرە لە کارەکانیشیان رازین.

وتی: «زیاتر پیاوان سەردانی ئێمە دەکەن، چونکە ئیشی خانمان ورد و جوانترە».

لەم کلینکەدا کۆمەڵێک ئیشی پزیشکیی جیاواز بۆ ئاژەڵان ئەنجام دەدرێت، وەکو: (پشکنین، تیشک، سۆنار و ...هتد).

نیگار، دەڵێت: لەم کلینکەی ئێمەدا بەشی ئاژەڵانمان جیاکردوەتەوە، وەک: ئاژەڵی بچوک و گەورە، پشیلە و سەگ و مانگا و باڵندە و جۆرەکانی تر. هەروەها داودەرمانی تاقیگە و هەمو جۆرە چارەسەرێکمان لا هەیە.

ئەو دو کچە پزیشکە، هەر بەتەنیا لە کلینکەکەیان چارەسەر نادەن، بەڵکو زۆرجاریش خۆیان سەردانی شوێنەکان دەکەن بۆ بینینی ئاژەڵە نەخۆشەکان.

شیرین، لەوبارەوە وتی: «ئێمە لەهەمو کاتێکدا وەک پزیشکێکی ئاژەڵان لەئێشکگریی داین، هەرکات ئاگادار بکرێینەوە لە هەر گوند و ناوچەیەک کە ئاژەڵێک پێویستی بە چارەسەرە، ئێمە بەهانایەوە دەچین و چارەسەری دەکەین».

نیگار-یش باسی لەوەکرد کە ئیشەکەی ئەوان جیاوازە و هەندێکجار تا نیوە شەو سەرقاڵن بە نەشتەرگەریی ئاژەڵانەوە. ئەم دەرچون و گەڕان و کارکردنە، ئەگەر بەلای کەسانی دیکەوە حاڵەتێکی نامۆ بێت، ئەوا بەلای خێزانەکانیانەوە، مایەی شانازیە.

باوکی شیرین، لەوبارەوە بۆ (نەوژین) وتی: «کاتێک کچەکەم نەشتەرگەری بۆ ئاژەڵێک دەکات و ژیانی لەمردن رزگار دەکات، ئێمە زیاتر پێمانخۆشە سوربێت لەسەر ئیشەکەی».

ئەم پشتیوانیەی خێزانەکەیان و ئەو ئەزمونە سەرکەوتوەی کە لە ئیشەکەیاندا بەدەستیان هێناوە، ئەو دو کچەی هانداوە بیر لە باشترکردنی پیشەکەیان بکەنەوە. هەروەک رێنمایی کچانی دیکەش دەکەن کە چاویان لێبکەن.

«داواکارین هەر ئافرەتێک هەر جۆرە شارەزایی و زانست و پسپۆڕیەکی هەیە، بایەخی پێبدات و زیاتر پێشیبخات و تەسلیمی واقیع و ئاستەنگەکان نەبێت».

(شیرین و نیگار) بە پێداگیرییەوە وایان وت.

> کارەکەمان بوەتە جێگای دەستخۆشی خەڵکێکی زۆر

مامۆستایەکی زانکۆ خەمی پیسبونی ژینگەی گەرمیان دەخوات

▪ نەوژین، فاتمە جمعە

ئەو وەکو مامۆستاکانی دیکەی نەکردوە کە هەر بە تەنیا بڕوانامەی زانکۆیی بەدەست بێنێت و دەستبەرداری چالاکیی مەیدانیی بێت، بەڵکو لەرێگەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچونی زانستی و مەیدانییەوە، بەردەوامی بە چالاکیەکانی داوە، خەمی گەورەی ئەویش، پسپبونی ژینگەی گەرمیانە، هەبۆیە زۆرینەی بەدواداچون و لێکۆڵینەوەکانی، لەم بوارەدا چڕ کردوەتەوە.

دڵپاک ئەحمەد، ٣٣ ساڵ، خاوەنی بڕوانامەی ماستەرە لە جوگرافیا و ئێستا مامۆستای زانکۆی گەرمیانە. ئەم کچە بواری ژینگە و پیسبونی ژینگەی بەدیارییکراویی کردوەتە پسپۆڕیی وردی خۆی، بۆ ئەم مەبەستەش بەردەوامە لەگەڕان و بەدواداچون کردنی زانستیی و دەیەوێت هەمو ئەو مەترسیانە پیشان بدات کە لەسەر ژینگەی گەرمیانە.

لە دیدارێکی (نەوژین) دا ئاماژەی بەوەکرد کە پاش تەواوکردنی بەشی جوگرافیا لە زانکۆی گەرمیان بە پلەیەکی باش، ماوەیەک (مو عید) دەبێت و پا شا ن ما ستە ر دەخوێنێنت لە بوارەکەی خۆی دا و چوار ساڵە خاوەنی ئەو بڕوانامەیەیە.

ماستەرنامەکەی (دڵپاک) لەبواری جوگرافیای ژینگەیی دایە، بەدیاریکراوی (ژینگە و پیسبون)، زۆرینەی توێژینەوەکانیشی پەیوەندیدارە بە ژینگەی گەرمیانەوە.

وتی: «ناونیشانی ماستەرنامەکەم: (شیکردنەوەی جوگرافی بۆ کێشەی پیسبونی ئاوی روباری سیروان لە هەرێمی کوردستان دا) بو، ئەمەش گەڕان و بەردەوامی زۆری دەویست، بەڵام توانیم بەیارمەتی خێزانەکەم ئەم قوناغەش بەسەرکەتوی ببڕم».

لەدوای بەدەست هینانی بڕوانامەی ماستەر، (دڵپاک) بەردەوام دەبیت لەچالاکی و تۆژینەوەکانی لە بوارەکەی خۆی دا.

«دوابەدوای بەدەستهینانی ئەم بڕوانامەیە بەدرێژایی کاری ئەکادیمی خۆم، سێ توێژینەوەی ژینگەیی دیکەم ئەنجامداوە و لەچوارچێوەی پیسبونی ژینگەی شاری کەلاردا کارەکانم کردوە».

ئەو باس لەوەدەکات بەوهۆیەی ژینگەی ئەو ناوچەیەی کە لێی هاتوەتە دونیاوە روبەڕوی زۆر ئاستەنگ و مەترسی دەبێتەوە، بۆیە دەخوازێت تاکەکانی کۆمەڵگا و دەسەڵاتداران لەو مەترسیی و پێشهاتانە ئاگادار بکاتەوە و بەهەمو لایەکەوە هەوڵی بەخاوێن هێشتنەوە و پاراستنی ژینگەی ناوچەکە بدەن.

ئەم هەوڵ و تەقەلایانە، هەمو کات ئاسان نییە، بەتایبەت بۆ ژنان، بەڵام ئەو سوربونی خۆی و پاڵپشتییە بەردەوامەکانی خێزانەکەی، بەهۆکار دەزانێت بۆ بەردەوامبونی.

وتی: «خێزانەکەم هۆکاری گەیشتنی من بون بەئامانجەکانم».

وادیارە ئەو ئامانجانەی ئەم کچە گەرمییانیە هەیەتی، لێناگەڕێت هەر لەم ئاست و قۆناغەدا بمێنێتەوە، ئەوەتا ئێستا هەوڵ بۆ خوێندنی دکتۆرا دەدات.

لەوبارەوە دەڵێت: «من هەمیشە وتومە و دەیڵێمەوە ئەگەر ئامانجیکت هەبو لەژیان دا، بێگومان ئەگەر هەوڵی بۆ بدەیت و لەپێناوی دا ماندو بیت، درەنگ یان زو پێی دەگەیت».

ژنێک گەرەکێتی ناوی کەلار بکاتە براندێکی ناسراو

■ **نەوژین، شۆخان حەمەساڵەح**

ئەگەرچی بەهەنگاوی سادە و ساکار دەستی پێکردوە، بەڵام سوربون و حەز و پێداگیریی، وایان کردوە ئیشەکانی رۆژ دوای رۆژ بەرەوپێشەوە بچن، ئێستاش توانیویەتی براندێکی دیزاینی تایبەت بەناوی «کەلار دیزاین» دابنێت، چاوی لەوەیە کارەکەی لەسەر ئاستی کوردستان بناسێنێت و پەرەی پێبدات.

لە تەنیشت ماڵەکەیانەوە لەگەڕەکی (کەلاری کۆن)، (سومەیە) دوکانێکی داناوە، لەوێوە نەخشەسازیی و دیزاینی کاری دەستی و جلوبەرگ ئەنجام دەدات.

ئەو کاتەی ئێمە سەردانمان کرد، سەرقاڵی حەوشە شوشتن بو، کارەکەی بەجێهێشت و لەگەڵمان بەرەو دوکانەکەی رۆشتین.

سومەیە حەسەن عەبدولڕەحمان، لە گەڕەکە میلیەکەیان دا، دوکانێکی بۆ کارە خەیاتی و دەستیەکانی کردوەتەوە، هەروەک ناوێکی بۆ کارەکەشی داناوە کە «کەلار دیزاین»ە.

ئەوەی کارەکانی ئەم ژنە دوکاندارەی کەلاری کۆن جیادەکاتەوە، ئەوەیە کە جگە لە بەرگدوریی، کاری دیکەش دەکات.

باسی لەوەکرد ماوەی دو ساڵە کاری دەستی لەهەمو بوارە جوانکارییەکانی «اکسسوارات» کچان و ژنان و جوانکاری ماڵ ئەنجام دەدات.

بەرهەمەکانی: (ملوانکە، دەستبەند ، تاج ، تەسریحە، جلی منداڵ، بازن، جێگەی نوستنی منداڵ و ...هتد) دروست دەکات. وتیشی: «یەکەم کەس بوم قوتوی دیاریم لەهەناری سروشتی دروست کردوە».

سەبارەت بەوەی ئەم پیشەی تاچەند بوەتە سەرچاوەیەک بۆ بژێویی، وتی: «یارمەتیدەرێکی کەمە و بەشێوەیەکی سەرەکی نەبوەتە سەرچاوەی دارایی، بەڵام گەشبینم بۆ داهاتو».

ئەو خێزاندارە و خاوەنی ٢ منداڵە، بەڵام وەک ئاماژەی بۆ دەکات، توانیویەتی هاوسەنگیەک لەنێوان پیشە و ئەرکە خێزانیەکەی دا رابگرێت.

بە تۆنێک لە سوپاسگوزاریشەوە وتی: «هاوسەرەکەم پاڵپشتی هەرە بەهێزی منە، چونکە ئەم کارەی من دەرچون و دەرکەوتنی تێدایە، ئەگەر هاوکاری ئەو نەبێت، ئاسان نابێت بۆم».

ئەم خانمە ئەندامی گروپی دەستڕەنگینی کچانی کەلار و دەستەی گزنگە بۆکاری دەستی. وتی: تائێستا بەشداری (١٠) پێشانگام کردوە کە یەکێکیان لەشاری سلێمانی و ئەوانی تر لە گەرمیان بون.

ئاماژەی بەوەدا لە رێگەی ئەم کارەوە سودی بۆ ئەو کەسانە هەبوە کە ویستویانە لە بوارەکەدا فێر بن و کار بکەن، ئەویش لەرێگەی کردنەوەی خولی فێرکاری و راهێنان.

لەجیهانی ئەمڕۆدا تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان رۆڵێکی بەرچاویان هەیە لە پرۆسەی بەبازاڕکردن و ساغکردنەوەی بەرهەم و کاڵاکان، (سومەیە) بە باشی ئاگاداریی ئەو رۆڵەیە، هەربۆیە سودی لەو تۆڕانە بینیوە.

وتی: لەڕێگەی تۆڕی کۆمەڵایەتیەوە توانیومە کارەکانم بۆ کڕیارەکانم پیشان بدەم و بڵاوبکەمەوە و لەوێوە کڕیار بەدەست بهێنم.

وادیارە خەونی ئەم ژنە گەورەترە لەوەی ئێستا پێی گەیشتوە، بەڵکو چاوی لە بەرەوپێشەوەچونی زیاترە «دەمەوێت ئەم کارانەم هەر بەناوی (کەلار دیزاین) بکەمە براندێکی کوردیی ناسراو».

بەشداریکردن لە خول، کات بەسەربردن یان فێربونی پیشە؟

■ **نەوژین، سەرگوڵ خەلیل**

(هێشو) لەسەر ئەو مێزەی لەسەری دانیشتوە، جدیی تر لە هەر خوێندکارێک کەلە پۆلەکاندا دەیبینیت، خۆی سەرقاڵکردوە بە وانەکەیەوە. تاوێک سەیری تیانوسەکەی بەردەستی دەکات و تاوێکیش لە شاشەی کۆمپیوتەرەکەی رادەمێنێت. وادیارە دەیەوێت ئەو وانەیەی ئەمڕۆ لە خولی فێربونی کۆمپیوتەردا دەیخوێنن، بەزویی لەبەر بکات و فێری بێت.

هاوشێوەی ئەو کچە، سەدان ئەگەر نەڵێین هەزاران، لە ژنان و کچانی گەرمیان رویان لە خولە جیاوازەکان ناوە، هەندێکیان خولی کەلتوریی وەکو فێربونی زمان و بەهێزکردنی وانەکانی خوێندنن، هەندێکی دیکەشیان خولی فێربونی پیشە جیاوازەکانن.

پرسیارەکە ئەوەیە: ئەم بەشدارییە چڕ و زۆرە، تەنها بۆ کاتبەسەربردن و پشو وەرگرتنە، یان سود بینینە لەوەی ببن بەخاوەن کارامەیی و پیشەیەک؟

هێشو حەسەن ساڵەح، ٢٢ ساڵ، بەشداری لەخولی فێربونی کۆمپیوتەر کردوە. بۆ (نەوژین) دەڵێت: من خۆم حەزێکە بۆ ئەو پیشەیە کە بمەوێت کاری بۆ بکەم و بەردەوام بم.

دەشڵێت: «لەهەمان کاتدا بەسەربردنی کاتێکە بۆ شتێک کە تیایدا دەتوانی فێر بیت نەک لەماڵ دانیشیت و کات بە شتی هیچ بەسەر بەریت».

بەزۆری لەلای خۆمان، کچان ئەو بوارەی لە قوتابخانەو پاشان زانکۆ و پەیمانگا دەیخوێنن، کاری داهاتوی ژیانیان دیاریی دەکات، بەڵام کچانێک جیاواز لەم رێچکەیە بیر دەکەنەوە.

هایدە حسامەدین، ٢٨ ساڵ، خاوەنی سەنتەری بەرگدوری هایدەیە، باس لەوە دەکات کە ئەو دەرچوی بەشی مێژوە، بەڵام بەوهۆیەی زۆری حەز لە بەرگدوری هەبوە، توانیویەتی پاش بەشدارییکردن لە خولێکی راهێنان، ببێت بە بەرگدور و پاشان سەنتەرێکی تایبەت بەو بوارەش بکاتەوە.

بە تێڕوانین لەو رێژە بەرچاوەی ژنانی بەشدار بو لە خولە جیاوازەکان، پرسیاری ئەوەمان بۆ دروست دەبێت: ئایا ئەوان هیچ رێگریەکیان نایەتە پێش لەماڵەوە یا کۆمەڵگا لە کاتی پیادەکردنی ئەم کارەیان؟

رەیان ئەحمەد، ٢٢ ساڵ، کە بەشداریی لە خولێکی ئارایشت دا کردوە، وەڵامی ئەم پرسیارەمان دەداتەوە «من پاش ئەوەی بەشدارییم لە خولەکە کرد، چەندین ئۆفەری کارکردنم بۆهات، بەڵام ماڵەوەمان رێگەیان نەدام کار بکەم».

بەڵام ئەو کچە بەوەوە نەوەستاوە، بەڵکو ئێستا لە بوارێکی دیکە کە کاری شیرینی و ئیشی دەستە، کاردەکات.

بەڵام ئایا هەمو بەشدارانی خولەکان بە دەردی (رەیان) دەچن، یان دەرفەتیان نابێت کارێک بدۆزنەوە و بەردەوامی بەو هونەر و کارامەییە بدەن کە لە خولەکان دا فێری بون؟

> باشترە لەماڵ دانیشیت و کات بە شتی هیچ بەسەر بەریت

> پاش بەشدارییم لە خولێک ماڵەوەمان رێگەیان نەدام کار بکەم

بەڕێوبەری بەکارخستنی پیشەیی گەرمیان، کە چەندین خولی راهێنانیان لە بوارە جیاوازەکان دا بۆ ژنان کردوەتەوە، باس لەوەدەکات کە دو ئاراستە هەیە.

لە پاش خولەکان بڕوانامە وەردەگرن، ئەمەش دەبێتە پاڵپشتێک بۆیان بۆ پەیداکردنی کار، هەروەک هەندێکیشیان دەتوانن سودمەند بن لە «قەرزی بچوک» و لەرێگەیەوە کار و پیشەی خۆیان دروست بکەن.

عیماد تەوفیق، رونیکردەوە: بەشداران

نەوژین لە زاری ستافەکەیەوە

■ نەوژین

ئەوانەی لە پشت دەرکردنی ڕۆژنامەی (نەوژین)ەوەن، ژمارەیەک کچن کە هەمو ژمارەیەک خەمی کۆکردنەوە و ئامادەکردنی چیرۆک و باس و بەسەرهاتی ژنان و کێشە و ئالەنگاری و بەرەوپێشەوەچون و دەستکەوتەکانیان بە وشە دەهۆننەوە و لێرەدا دەیخەنەڕو.

ئەوان لە ساڵیادی دوەمی دەرچواندنی ڕۆژنامەکەیان دا، ڕا و هەست و بۆچونی خۆیان دەردەبڕن.

سالێک ئەزمونی جوان

■ فاتمە جمعە

خولێکی ڕۆژنامەوانی یەکەم هەنگاوی من بو بۆ نیو دونیای ڕاگەیاندن و ئاشنابون بەکاری ڕۆژنامەوانی. ئەو خولە کە ڕۆژنامەی (نەوژین) کردیەوە، منی ڕاکێشا بۆ ناو ئەم دونیایە و کارکردنی زیاتر لەسەر خەم و کۆژانەکانی ژنان.

نەوژین، تەنها خەم و ئازاری خانمانی کەلاری لەخۆ نەگرتوە، بەڵکو لەپاڵ باسکردن لەکێشەکانی خانمان، توانیویەتی بەهرە و توانای خانمان و بەرەوپێشچونیان لە زۆر بواری جیاوازدا لەکەلار و دەوروبەری نیشان بدات. هەروەک هانی خانمانی تر بدات بۆ بەرەوپێشچون و هەوڵدان.

شوێنێک بۆ ئەوانەی خەمی ڕۆژنامەوانیانە

■ نیگار عومەر

نەوژین، شوێنێک بو بۆ کۆکردنەوەی ئەو کچانەی کە حەزێکیان هەیە بۆ کاری ڕۆژنامەوانی لەگەرمیان و هیچ شوێنیک نەبو بۆی بچن.

ئەم ڕۆژنامەیە ئێمەی بەیەک گەیاند و هەوڵەکانی بۆ کۆکردینەوە بەمەبەستی درێژەدان بە پەیامی ڕۆژنامەوانیەکی ئامانجداری سەربەخۆ.

من دوای بەشداری کردنم لە خولی دوەمی ڕۆژنامەوانی نەوژین، توانیم پەرە بەو حەز و خولیایەم بدەم کە لە بواری ڕۆژنامەوانی دا هەمە و دەخوازم بشتوانم بەردەوام بم لە درێژەدان بەو کارە.

نەوژین، ژیانێکی نوێ

■ سوزان خەلیل

نەوژین، دەستپێکی ژیانێکی نوێ بو بۆ ئەو کچانەی وەکو من کە حەز و خولیای بواری ڕۆژنامەوانیان هەبو.

نەوژین، بۆ من ئەو بەرهەمە بو کە فێری زۆر شتی کردم لە ژیان دا، فێری کردم هەمیشە نەشکێم و بەرز ڕابوەستم و بەردەوامبم، ئەگەرچی ئاستەنگی زۆریش لە ڕێگەم بێت. زۆر شت ڕێگری لێ کردوم کە بەردەوام بم، بەڵام ئەو حەز و خولیایەی کە هەمبو بۆ بواری ڕاگەیاندن، لێنەگەڕا دەستبەرداری ئەو خولیایەم بم.

ڕۆژنامەیەکی تاک

■ دیمەن ئیسماعیل

هەر لەمناڵیەوە خولیا و ئاواتی من کاری ڕاگەیاندن بو، ئەگەرچی لە ڕێگەی خوێندن و بڕوانامەکەوە نەمتوانی بەم ئاواتەم بگەم، بەڵام (نەوژین) ڕێگایەک بو بۆ گەیشتن بەو ئاواتەم.

ئەگەرچی کاری ڕاگەیاندن بۆ کچان تارادەیەک ئاسان نیە، بەڵام بەهۆی سوربونم لەسەر بەدیهێنانی ئەو حەز و خەونەی هەمە بۆ پیشەکەم، توانیومە تا ئێستا بەردەوامی بەکارەکەم بدەم.

نەوژینی کۆسپ شکێن

■ ئەسما کەریم

ئامانج لە دروستبونی ڕۆژنامەی (نەوژین) دەرخستنی توانا و بەهرەکانی ژنانی گەرمیانە، هەروەک کارکردنە بۆ بەدەست هێنانی مافە ڕەواکانی ژنان لەناچەکەدا و شکاندنی سەرجەم ئەو کۆسپ و تەگەرانەی دێتە ڕێگەیان و وادەکات نەتوانن تواناکانیان دەربخەن.

بۆ کچێکی وەکو من، بەم تەمەنە کەم و ئەزمونە کەمەی ڕۆژنامەوانیەوە، (نەوژین) ئەو پەنجەرەیە بو کە توانیومە لەڕێگەیەوە چیرۆکی سەرکەوتن و ئازار و کێشەی زۆرێک لە کچانی ناوچەکەم بخەمەڕو.

٢ ئاراستە تێڕوانین لە نەوژین

■ شۆخان حەمەساڵح

لەکاتی کارکردن لە (نەوژین) ئەوەمان بەدی دەکرد بە دو ئاست لێی دەڕوانرێت و پێشوازی لێ دەکرێت. یەکەم: بەو ئاراستەی (نەوژین) کاردەکات جیاوازی نێوان ڕەگەزەکان تۆخ بکاتەوە.

دوەم: ئەوانەی کە خوێنەری بەردەوامی ڕۆژنامەکە بون ئەو ڕاستیەیان لادروست بو کە لەپێناو پێزانین و لێهاتویی و کارامەیی و هاندانی ژنان بەئاراستەی پێکەوەیی کۆمەڵایەتی کاردەکات.

لە (نەوژین) دا ئەوە ڕون بویەوە کە چەندە ژنان و کچانی ئێرە لەسەر پێی خۆیان وەستاون و توانیویانە سەختیەکانی ژیان هەڵبگرن.

تێپەڕاندنی دوەم ساڵە و پێشوازی لەسێیەم ساڵەی (نەوژین)، گڕوتینێکی لێهاتوانەی پێویستە بۆ ئەوەی زیاتر خزمەت بکات.

چۆن قەڵەم دەکەیت بە چەک؟

■ هاوژین مەهدی

نەوژین، فێریکردم چۆن قەڵەمەکەم بکەم بە چەک و لەڕێگەیەوە بەرەنگاری ستەم و نادادیی ببمەوە؟ فێریکردم چۆن کێشە و ئێش و ئازار و ئازایەتیەکانی ژنانی گەرمیان بخەمە سەر پەڕەکانی نوسین؟

پێشتر تەنها چیرۆکی ئافرەتانم دەبیست، بەڵام لە (نەوژین) دا ڕوبەڕوی ئەو چیرۆکانە دەبومەوە و لەگەڵیان دەژیام. بە چاوی خۆم چیرۆکی ناکامی و دەستبەرداربون لە خەونی دەیان کچم دەبینی بەهۆی ڕێگریی و کۆسپ و تەگەرەکان، هەروەک ڕێچکە شکێنی دەیانی دیکەشم دەبینی.

نەوژین، هیوای من و ژنانی گەرمیان

■ زریان محەمەد

کارکردن لە ڕاگەیاندن بۆ من شتێکی نوێ نەبو، ئەوەی نوێ بو کارکردنم بو لە بواری ژنان کە شوێنێکی تایبەت نەبو تا بتوانم ئەوەی لە زەینمدایە بۆ ژنان کاری لەسەر بکەم.

نەوژین، دەرگایەک بو بۆم و ئەوەی لە دڵمدا بو بۆ ئافرەتی بکەم، لێرە کردم. هەوڵمداوە توانای ژنان و کێشە و ئازارەکانیان بخەمە سەر پەڕەی ڕۆژنامەکە. بۆیە (نەوژین) هیوابو بۆ من و بۆ ژنانی گەرمیان.

ماڵی دوەمی ئێمە

■ ڕۆژان عەزیز

دوساڵ لەمەوپێش (نەوژین) بو بە بڵندگۆیەکی کاریگەری خانمانی گەرمیان کەهۆکارێکی گرنگ بو بۆ دەرخستنی توانا و وزەی شاراوەی خانمانی ناوچەیەکی داخراو لە ڕوی کۆمەڵایەتی و کەلتوریەوە.

نەوژین، بو بەیەکەم وێستگەی دەستپێکی کاری ڕاگەیاندنم و بەشانازیشەوە لەگەڵی دا بەردەوام دەبم، چونکە ئەو ئێستا ماڵی دوەمی ئێمەیە.

کلیلی دەرگا داخراوەکان

■ سەرگوڵ خەلیل

نەوژین، کلیلی ئەو دەرگا داخراوە بو کە کۆمەڵگەیە و کردمەوە. لەڕێگەی (نەوژین)ەوە توانیم زۆر شت بەدەست بهێنم کە گرنگترینیان ئازادی تاکە کەسی بو.

لەو ماوەی لەم ڕۆژنامەیەدام، هەمو هەوڵێکی خۆمم داوە بۆ ئەوەی خەم و ئازاری ئافرەتانی گەرمیان لەلایەک و زیرەکی و لێهاتوی و دەستڕەنگینییان لەلایەکی ترەوە، لە دەقە ڕۆژنامەوانیەکاندا بگێڕمەوە.

بەدیهێنەری خەونەکەم

■ ئاسیا حسێن

نەوژین، لەیەکەمین هەنگاوەکانی ڕۆژنامەوانیدا دەستی گرتم، ئەو خەونەی کە ئەگەر (نەوژین) نەبوایە، ساڵانێکی زۆر بە بەدی نەهێنراوی دەمایەوە.

ئەو مەنزڵە فراوانەیە کە پڕۆژە و چالاکی یەک بە یەکی کچانی شارەکەم بەهەند وەردەگرێت و هەر هەمویان تۆماردەکات.

لە (نەوژین)دا، هەمو کچان لەسەر سفرەیەکی ڕازاوە کۆدەبنەوە و گوێ لە چیرۆکی یەکتر دەگرن. لێرە هەمو کچێک تاکێکی بەتوانایە و چیرۆکی هەر کچێکیش شایەنی گێڕانەوەیە.

ڕۆژنامەیەکی گەورە و خەونی گەورەتر

■ نازەنین گۆران

قەڵەمەکەم لەدەست گرت و بە ڕوی کێشەی ئافرەتانی شارەکەم چوم، بەباسکردنی کێشەکانیان وایان لێکردم هەست بەوە بکەم کە کارێکی زۆر گەورە و گرنگم لەسەر شانە، ئەویش بڵاوکردنەوەی کێشەکانیان و هاوکاریکردنیان.

نەوژین، دەزگایەک بو بە ڕوی من دا کرایەوە لەکاتێکدا زۆر ئارەزوی کارکردنم هەبو لەراگەیاندن. هەر ئەمەش پاڵپشتی من بو کە ئێستا خوێندکارێکی کۆلێژی ڕاگەیاندن بم.

ئەوەی کە دەترسام ئەوەبو: ئایا (نەوژین) دەبێت بەیەکەم ئەزمون و کۆتا ئەزمون؟! بەڵام وا دو ساڵە ئەم ڕۆژنامەیە هۆکارێکە بۆ ئەوەی من بەردەوام بم لە کاری ڕۆژنامەوانی.

نەوژین، هۆکارێک بو بۆ ئەوەی وام لێبکات بەهێزتر بم و هەست بکەم کە کارێکی زۆر گرنگ و گەورەم لەسەر شانە، ئەویش بڵاوکردنەوەی کێشەکانیان و کارکردنی زیاتر لەسەریان.

خوێنەران بونی رۆژنامەی (نەوژین) بە گرنگ دەزانن

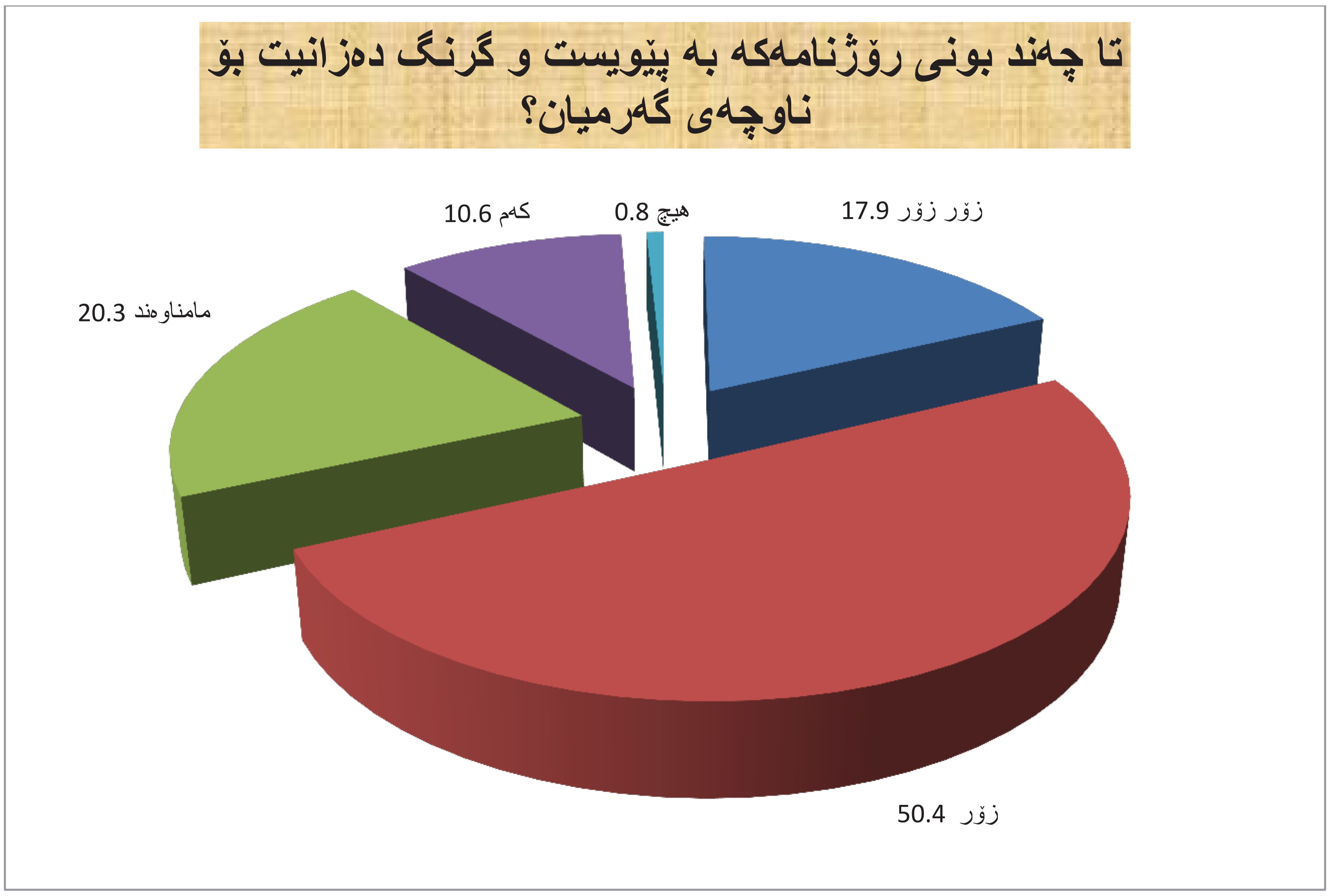

نەوژین
ژنانی گەرمیان بەرگەگری لە ماڵەوە دەبەنە بازاڕ..
بۆیەکەمجار کچێک لەگەرمیان دەبێتە دیزاینەر و نمایشکاری جلوبەرگ
ژنانی گەرمیان خواردنە کوردەوارییەکان دەپارێزن
کچێک دوای ٩ ساڵ لە وەرزشوانی حکومەت پێکی دەخات 6««
کچە کوردەکانی (کاک) خوێندکاری ... بەرزدەبنەوە 7««
بۆ ئەوەی توشی خەمۆکی دوای مناڵبون نەبیت

نەوژین
ژنانی گەرمیان کۆتایی بە «قۆرخکاری پیاوان بۆ سیاسەت» دەهێنن
بۆچی کوران و کچان لە قوتابخانە جیا دەکرێنەوە؟ 3««
کارگوزارەکان... فریشتەکانی خاوێنکردنەوەی قوتابخانە
شەیما محەمود: شانۆ ژیانە 7««
ئایا شیری قوتو دەبێتە شوێنگرەوەی شیری دایک؟

نەوژین
STOP VIOLENCE AGAINST WOMEN
3 حاڵەتی کوشتنی ژنان تۆمارکراوە
ژنانی گەرمیان ساڵێکی پڕ توندوتیژی بەرێدەکەن
ژنانی کەلار و عەزابی نەخۆشخانە 8««
ترس لە مناڵ دا..
تەمەنی نائومێدی لە ژنان دا

■ نەوژین

بەپێی راپرسیەک، زۆرینەی خوێنەرانی رۆژنامەی (نەوژین)، بونی رۆژنامەکە بە پێویست و گرنگ دەزانن و ئاستی رۆژنامەکەش لەنێوان مامناوەند و زۆر باش دا دەبینن.

رۆژنامەی (نەوژین)، بەبۆنەی تێپەڕینی ٢ ساڵ بەسەر دەرچونی یەکەم ژمارەی دا، راپرسیەکی گشتی لەنێو چین و توێژە جیاوازەکان دا ئەنجامداوە، لەپاڵ ٢ راپرسیی تایبەتمەند دا.

لە راپرسییە گشتیەکەدا کە بەشێوەی فۆرمی چاپکراو ئەنجامدراوە، ١٢٤ کەس لە هەردو رەگەز، بەشدارییان کردوەو فۆرمەکەیان پڕکردوەتەوە.

لەوبارەوە (نازەنین گۆران)، سەرپەرشتیاری ئەم ژمارەیەی رۆژنامەی (نەوژین)، ئاماژەی بەوەدا کە ئەو فۆرمانە بەتایبەت دراون بەو کەسانەی کە خوێنەری رۆژنامەکەن، بۆ ئەوەی بتوانن بە باشیی هەڵسەنگاندن بۆ رۆژنامەکە بکەن.

رونیکردەوە، لە راپرسیەکەدا (٦) پرسیار خراوەتەڕو، لەگەڵ خستنەڕوی باکگراوەندی زانیاریی کەسیی بەشدارانی راپرسیەکە.

ئەنجامی راپرسیەکەش بەمشێوەیە بوە:

پرسیاری یەکەم بریتیی بوە لەوەی «تاچەند رازیت لە ئاستی رۆژنامەی (نەوژین)؟».

لەوەڵامدا، (٩,٢٪ بە زۆر زۆر رازیم، ٣٧٪ بە زۆر رازیم، ٤١,٢٪ بە مامناوەند، ٩,١٠٪ کەم رازیم و ١,٧٪ هیچ رازیی نیم)، وەڵامیان داوەتەوە.

پرسیاری دوەم، بریتیی بوە لەوەی: «تاچەند بونی رۆژنامەکە بە پێویست و گرنگ دەزانیت بۆ ناوچەی گەرمیان؟».

لەوەڵامدا نیوەی بەشداران کە رێژەکەیان ٤,٥٠٪ بوە، بونی رۆژنامەکەیان بە زۆر گرنگ زانیوە، هەروەک ٩,١٧٪ بە زۆر زۆر گرنگ و ٣,٢٠٪ بە مامناوەند و ٦,١٠٪ بە کەم گرنگ و ٨,٠٪ هیچ بە گرنگیان نەزانیوە.

لە پرسیاری سێیەم دا، ئەوە روبەڕوی بەشدارانی راپرسیەکە کراوەتەوە کە «تاچەند بابەت و پرسەکانی ناو راپۆرتەکانی رۆژنامەکە بە گونجاو و گرنگ دەزانیت؟».

وەڵامەکانیش بەمشێوەیە بوە: ٧,١٣٪ زۆر زۆر، ٦,٣٠٪ زۆر، ٧,٣٨٪ مامناوەند، ١,٨٪ کەم و ٩,٨٪ هیچ.

پرسیاری چوارەم تایبەتە بە نەخشەسازیی و پرسیاری ئەوە لە بەشداران کراوە کە تاچەند دیزاین و نەخشەسازیی رۆژنامەکەیان پێباشە؟

وەڵامەکانیش بەمشێوەیە بون: (١,١٠٪ زۆر زۆر، ١,٢٦٪ زۆر، ٣,٤٠٪ مامناوەند، ٣,١٩٪ کەم، ٢,٤٪ هیچ).

پرسیاری پێنجەم لە بەشدارانی پرسیوە: «تاچەند رۆژنامەکە سەرکەوتو بوە لە تیشکخستنەسەر کێشەکانی ژنان و کۆمەڵگا؟».

لەوەڵامدا (٩,١١٪ بە زۆر زۆر وەڵامیان داوەتەوە، ٣,٣٧٪ بە زۆر سەرکەوتو وەڵامیان داوەتەوە، ٣,٣٧٪ پێیانوایە مامناوەند بوە، ٧,١٢٪ بە کەم سەرکەوتویان زانیوە و ٨,٠٪ بە هیچ سەرکەوتو نەبوە) وەڵامیان داوەتەوە.

پرسیاری شەشەم و کۆتایی، تایبەتە بەوەی «تاچەند سودت لە بابەت و راپۆرتەکانی رۆژنامەکە بینیوە؟».

لەوەڵامدا بەشداران بەمشێوەیە رای خۆیان خستوەتەڕو: (٢,١٠٪ زۆر زۆر، ٨,٢٨٪ زۆر، ٧,٤٠٪ مامناوەند، ١,١٦٪ کەم، ٢,٤٪ هیچ).

بەکۆی گشتی رای بەشداران، هەڵسەنگاندنەکەیان بۆ رۆژنامەی (نەوژین) لەنێوان (مامناوەند) بۆ (زۆرباش) بوە.

لەبارەی باکگراوەندی بەشدارانی راپرسیەکە، ٦١٪ لە رەگەزی مێ بون و ٣٩٪یان لە رەگەزی نێر بون.

هەروەها تەمەنی بەشداران، بەمشێوەیە بوە: ٩,٥٠٪ تەمەنیان لەنێوان ١٨ بۆ ٢٥ ساڵ بوە، ٧,٤٥٪ تەمەنیان لەنێوان ٢٦ بۆ ٤٥ ساڵ بوە و ٤,٣٪ تەمەنیان سەروی ٤٥ ساڵ بوە.

هەروەها لەروی ئاستی خوێندنی بەشدارانەوە، ٧,١٪ی بەشداران بڕوانامەی قۆناغی سەرەتاییان هەبوە، ٧,١٥٪ بڕوانامەی ناوەندی و ئامادەییان هەبوە، ٨,٥٤٪ بڕوانامەی پەیمانگا و زانکۆیان هەبوە، ٢٧٪ بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرایان هەبوە و ٨,٠٪ی بەشداران هیچ بڕوانامەیەکیان نییە.

(نازەنین گۆران)، سەرپەرشتیاری ئەم ژمارەیەی رۆژنامەی (نەوژین)، رایگەیاند: بەشداران تەواوی سەربەستیان پێدرابو لە پڕکردنەوەی راپرسییەکە و پرنسیپی نهێنی بون لە راپرسیەکە دا پارێزراو بوە، هەروەک تەنها ئەو کەسانەش مافی پڕکردنەوەی راپرسیەکەیان هەبوە کە خوێنەری رۆژنامەی (نەوژین) بون.

ئاماژەی بەوەشکرد کە ٢ راپرسیی دیکەیان ئەنجامداوە، بەڵام ئەوانە بەشێک بون لە راپۆرتێکی هەڵسەنگاندنی ورد لەبارەی رۆژنامەکەوە و لە ئایندەدا پێویست بکات دەرنجامەکەی بڵاودەکەنەوە.

هەروەک سوپاسی هەمو ئەو کەسانەشی کرد کە هاوکاریان بون لە ئەنجامدانی راپرسیەکان، بەتایبەتی هەر سێ کتێبخانەی (شێروانە، خاک و بێدار)، کە سەرباری هاوکاریی زۆریان بۆ راپرسیەکە، لە دابەشکردنی رۆژنامەکەش دا هاوکارێکی باشن.

خۆبەخشانی نەخۆشخانەی منداڵبون: کەس بە خزمەتەکانمان نازانێت

هیچ پاڵپشتیەک نەکراوم تا زیاتر هانم بدات لە بەردەوام بون

کارمەندە خۆبەخشەکان ڕۆڵی سەرەکیان هەیە لە نەخۆشخانەکەمان

■ نەوژین، شەیما عەدنان

ئەگەرچی نە هیچ موچەیەکی براوەیان هەیە و نە وەکو فەرمانبەر و کارمەندی فەرمیش مامەڵەیان لەگەڵ دەکرێت، بەڵام کچانی خۆبەخش لە نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب بۆ ژنان و منالبون، ڕۆڵێکی بەرچاو دەگێڕن و بۆشاییەکی زۆری نەخۆشخانەکەیان پڕ کردوەتەوە.

لەپاڵ فەرمانبەری هەمیشەیی و کارمەندی گرێبەست دا، لە دامودەزگا حکومیەکاندا جۆرێکی تر لە کارمەند هەیە، کە ناویان خۆبەخشە. ئەمانە ناوەکانیان بەخۆیانەوەیە، واتا کارکردنەکەیان بەبێ بەرامبەرە و هیچ پارەو ئیمتیازێکیان نییە لەو کارەی دەیکەن.

لەکەرتی تەندروستیش دا بەتایبەتی لە نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب بۆ ژنان و منالبون، ڕێژەیەکی بەرچاو لەم کارمەندانە بەتایبەت لە ڕەگەزی مێینە بونیان هەیە. ئەوان باس لەوەدەکەن وەکو فەرمانبەرانی هەمیشەیی ئەرکەکانیان ڕادەپەڕێنن، ئەگەرچی زۆرجاریش کارەکانیان بە هەند وەرناگیرێت.

(ر.غ)، یەکێکە لە کارمەندە خۆبەخشەکانی نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب بۆ ژنان و منالبون لەکەلار، بۆ (نەوژین) وتی: «ماوەی ٤ ساڵە بە خۆبەخش لەم نەخۆشخانەیە دەوام دەکەم، وەکو کارمەندی ڕەسمی بەرپرسیاریەتیم هەڵگرتوە و ئەرکەکانم بە باشیی بەڕێوە بردوە».

ئەو کارمەندە نیگەرانە لەوەی زۆرجار بەم خزمەتەیان نازانرێت «لە کاتێکدا کارمەندی ڕەسمی کەمتەرخەمی کردوە لەکارەکەیدا چاوپۆشی لێکراوە، بەڵام من ئاگادارکردنەوەم بۆ دەرچوە، لە جیاتی دەستخۆشی و پاڵپشتی کردن».

وەک کارمەندانی خۆبەخشی نەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب باسی لێوەدەکەن، ئەوان لە دو لاوە خۆیان بە مەغدور دەزانن، لەلایەک کە کارەکەیان بەهەند وەرناگیرێت، لایەکی تریش دەرفەتی دامەزراندنیان بۆ فەراهەم ناکرێت.

هانی، ناوی خوازراوی کارمەندێکی دیکەی خۆبەخشە لە نەخۆشخانەکە کە ماوەی (٦) ساڵە لە بەشی تاقیگە دا کاردەکات. وتی: «لێرە هیچ دەستخۆشی و پاڵپشتیەک نەکراوم تا زیاتر هانم بدات لە بەردەوام بون لە کارەکەم، سەرەڕای ئەوەش زۆرجار ڕوبەڕوی تانە و تەشەر بومەتەوە».

ئەو کچە باسی لەوەشکرد، حکومەتیش بەهیچ شێوەیەک ئاوڕی لە خزمەت و کارەکانیان نەداوەتەوە و لەروی دامەزراندنەوە خەمی نەخواردون.

لەم روەوە (ر.غ) هاوڕای (هانی) یە. دەڵێت: «ئومێدی دامەزراندنم نەماوە، بەڵام ئامانجی سەرەکییم کارە مرۆڤایەتیەکەیە کە خزمەتی خەڵک دەکەم بە سەربەرزیەوە».

تەنها لەنەخۆشخانەی شەهید شێرەی نەقیب، (٢٣) کارمەندی خۆبەخشی کچ هەیە، زۆرێک لەو کچە پەرستارانە بۆ ماوەی زیاتر لە (٤) ساڵە دەوام لە نەخۆشخانەکەدا دەکەن، بەڵام هیچ بڕە پارەیەکیان بۆ دابین نەکراوە.

لایخۆشیەوە جێگری بەڕێوەبەری نەخۆشخانەکە، پشتگیریی لە ڕۆڵ و کاری خۆبەخشەکان دەکات و ئۆباڵی دانەمەزراندنیشیان دەخاتە ئەستۆی حکومەت.

گۆران محەمەد، بە (نەوژین)ی وت: «کارمەندە خۆبەخشەکان ڕۆڵی سەرەکیان بینیوە لە نەخۆشخانەکەمان و زۆر پشتیان پێدەبەستین، بەتایبەت لەپڕکردنەوەی شوێنی ئەو کارمەندانەی کە مۆڵەتیان وەرگرتوە و ئەگەر ئەوان نەبن ئەوا ڕەنگە پەکمان بکەوێت».

وتیشی: چەند جارێک بەنوسراوی فەرمی داوامان کردوە دابمەزرێن، چونکە شوێن دەستیان دیارە، بەڵام بەهۆی قەیرانی داراییەوە دامەزراندن ڕاگیراوە.

تەندروستی گەرمیانیش، جەخت لە قسەکانی بەرپرسەکەی نەخۆشخانەکە دەکاتەوە، بەوەی دامەزراندن بە بڕیاری حکومەت ڕاگیراوە.

هاوار محەمەد، لێپرسراوی بەشی کارگێڕی لە بەڕێوبەرایەتی گشتی تەندروستی گەرمیان , بۆ (نەوژین) وتی: ناوی خۆبەخشەکانمان بە نوسراوی فەرمی بەرزکردوەتەوە بۆ وەزارەتی تەندروستی، بەڵام تائێستا نە وەڵام دراوینەتەوە و نە کاریان لەسەرکراوە بۆ ئەوەی دابمەزرێن.

وتیشی: بەدواداچونمان بۆ ئەو بابەتە کردوە و وەزیری تەندروستی پێی وتوین: «دامەزراندن نیە».

بەڵام وادیارە پەتی سەبری ئەو کارمەندە خۆبەخشانە گەشتوەتە ئاستی پچڕان، چونکە وەک (هانی) ئاماژەی بۆ کرد: «لەگەڵ هاوڕێ خۆبەخشەکانم بڕیارمان داوە ئەگەر حکومەت هەوڵی جدی نەدات بۆ دامەزراندنمان، ئەوە بایکۆتی دەوام دەکەین».

ئەو کچانەی هەم دایکن و هەم باوک

■ نەوژین، ئاسیا حسێن

(سارا) کە گەورەترین کچ و کوڕی خێزانەکەیانە، پێش ئەوەی تەمەنی ١٨ ساڵی تێپەڕێنێت، دایکی لەدەستدا، ئەم بارەش جگە لەو بۆشاییەی لە سۆز و دەرونی دا دروستیکرد، هاوکات ئەرک و قورساییەکی زۆرتریشی خستە سەر شانی، بەوەی کە دەبێت سەرپەرشتی ماڵەکەیان بکات.

لە گەرمیاندا ژمارەیەکی بەرچاوی کچان هاوشێوەی (سارا) لە تەمەنێکی کەمدا و دوابەدوای لەدەستدانی سەرپەرشتیاری خێزان، خۆیان ئەرکی بەخێوکردنی خێزانەکەیان دەگرنە ئەستۆ. ئەو کچانە نەک تەنها پشت و پەنایەکی مەعنەوین بۆ ئەندامەکانی خێزانەکە، بەڵکو لەهەمان کاتدا لە روی مادییشەوە کار بۆ دابین کردنی بژێوی خێزانەکەیان دەکەن.

سارا، کە ئێستا تەمەنی ٢٠ ساڵە، سەربوردەی خۆی بەمشێوەیە بۆ (نەوژین) گێڕایەوە: «من لە پۆلی چوارەمی ئامادەیی بوم کە دایکم کۆچی دوایی کرد، لەگەڵ ئەو خەم و ئازارە، ئێمە نەماندەزانی چیبکەین و چۆن ماڵەکە بەڕێوە ببەین، بەتایبەت بۆ من سەختتر بو، چونکە خوێندکار بوم».

وتیشی: من لەگەڵ خوێندنەکەمدا، هەمیشە ئەرکی ماڵەوەم ڕادەپەڕاند و هەندێکجار هێندە ماندو دەبوم کە بڕیارم دەدا واز لە خوێندنەکەم بهێنم، بەڵام هەرچۆنێک بێت توانیم هەردو لایەنەکە بە باشی ئیدارە بدەم و نمرەیەکی گونجاو و باشتر لە زۆرێک لە هاوڕێکانیشم بەدەست بهێنم.

ئەو باسی لەوەشکرد کە لەدوای لەدەستدانی دایکیەوە، ئێستا ئەو ئەرکەکانی ماڵەوە ڕادەپەڕێنێت و «تا پێمدەکرێت هەوڵدەدەم نەهێڵم خێزانەکەم هەست بە جێگای خاڵی ئەو بکەن».

هاوشێوەی (سارا)، (ماریا)ی تەمەن ٢٤ ساڵ، ساڵێکە دایکی لەدەستداوە، بەمەش ئەرکی بەخێوکردنی خێزانەکەی کەوتوەتە ئەستۆ.

ئەو بۆ سەرکەوتن لەم بەرپرسیارێتییە، «ئیرادە و پاڵپشتی خێزان» دەکاتە مەرج. دەڵێت: «سەرەتا زۆر شڵەژاو و نائارام بوم، بەڵام ئەوە پاڵپشتی خێزانەکەم و ئیرادەی خۆم بو کە توانیم تاڕادەیەک نەهێڵم ئەرکەکانی دایکم بە بۆشیی بمێننەوە».

(ماریا) پێیوایە کە ئەگەر خاوەن خێزانیکی تێگەیشتو و هاوکار بن، ئەوا کچەکان بە بارودۆخێکی گونجاوتر دا تێدەپەڕێن و باشتر دەتوانن لەگەڵ بەرپرسیارێتیەکەدا خۆیان بگونجێنن.

توێژەرێکی دەرونیش قسەکانی پشتڕاست دەکاتەوە.

پرشنگ محەمەد، بۆ (نەوژین) وتی: «دەبێت کۆمەڵگا یارمەتی و ئاسانکاری بۆ ئەوکچانە بکات، چونکە بەرپرسیارییەتیەکی قورسیان لەسەر شانە».

دەبێت کۆمەڵگا ئاسانکاری بۆ ئەو کچانە بکات

دەشڵێت: «هەندێکجار ئەو کچانەی دەبنە بەخێوکەری خێزانەکانیان خۆیشیان پێویستیەکی مادی و مەعنەوی زۆریان هەیە، بەڵام خۆیان دەبنە قوربانی و تەنها بیر لە ئەندامەکانی تری خێزانەکە دەکەنەوە».

ئەگەر لەدەستدانی دایک بەرپرسیارێتی بەڕێوەبردنی ماڵەوەی بەدوادابێت، ئەوا لەدەستدانی باوک بەرپرسیاریەتیەکی سەختتر دەخاتە ئەستۆی خێزانەکە، کە ئەویش دابینکردنی بژێوی ژیانە.

ئەژین مەهدی، ٢١ ساڵ، چەند ساڵێکە باوکی لەدەست داوە و ئەمساڵ خۆی دەستپێشخەری کردوە بۆ کارکردن و دابینکردنی بژێوی خێزانەکەی. بۆ (نەوژین) وتی: «من دەزانم کە بژێوی ژیانمان تەنها بە دایکم دابین ناکرێت، دەبێت ئێمەیش هاوکاری بین، بۆیە من کە لە خوشک و براکانی ترم تەمەنم گەورەترە، هەستم بە بەرپرسیارێتی کرد و ئێستا خۆم لە مۆڵێک دا کاردەکەم».

(ئەژین) بە باوەڕبەخۆبونێکەوە وتیشی: «لەمەودوا بەپێی توانا هەمیشە کاردەکەم و ناهێڵم ئەرکی دابینکردنی بژێوی، تەنها بکەوێتە سەر شانی دایکم».

ژنانی کۆیلە لەسەردەمی عوسمانییەکان

■ ئالا حسێن

با بەیەکەوە سەیرێکی مێژوی کۆیلە و ژنانی کۆیلە لە سەردەمی عوسمانییەکان بکەین. بابزانین ئاخۆ عوسمانییەکان ئەوا بێ کەموکوڕی و گرێوگۆڵەن کە وای لە مامۆستاکان کردوە وا بەجەرگەوە دیفاعیان لێبکەن؟!

کۆیلایەتی لەسەردەمی عوسمانییەکان شتێکی یاسایی و رێگە پێدراو بو. بەشێکی گرنگ بو لە ئابوری و کۆمەڵایەتی ئەو سەردەمە. بە واتایەکیتر، کۆیلایەتی کۆڵەکەیەکی گرنگ بو بۆ حکومەت کە داهاتێکی زۆری پێ کۆدەکردەوە. لە ساڵی ١٦٠٩، سەدا پێنجی دانیشتوانی قوستەنتینیە (ئیستانبوڵی ئێستا) کۆیلەبون، لە هەندێک سەرچاوەی تر گوایە سەدا بیستی دانیشتوانی ئیستانبوڵ کۆیلە بون. لەم ژمارەیە ئافرەتان رێژەیەکی باشیان پێک دەهێنا.

لە سەدەکانی شانزە تا نۆزدە زۆرێک لەو کۆیلانە ئەوروپی بون کە لەلایەن چەتە بەربەریەکان دەفرێنران و دواتر بە بازاڕەکانی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی و باکوری ئەفریقیا دەفرۆشران.

ئەم کۆیلانە لە بازاڕەکانی خەلافەتی عوسمانی بە شێوەیەکی بەربڵاو وەک هەر کاڵایەکی تر کڕین و فرۆشتنیان پێدەکرا. بازاڕی تایبەتیش بە کۆیلەی ئافرەت هەبو کە هەر کەسێک دەیتوانی بە دڵی خۆی یەکێک هەڵبژێرێت و بیکڕێت.

یەکێک لەو بازاڕە بەناوبانگانەی کە ئافرەتی تێدا دەفرۆشرا ناوی «بازاڕی ئەڤێرت» بو کە دەکەوتە نزیک مزگەوتی نورۆئۆسمانیا لە قوستەنتینیەی ئەوکات. ئێستاش ئەم بازاڕە وەک بازارێکی گشتی لە ئیستانبوڵ ماوە.

> ژنانی میسری و کرێسیەکان پلەی یەکەمیان هەبو لەناو کۆیلەکان

لەو سەردەمەدا، ژنانی میسری و سودانی و سوری و کرێسیەکان پلەی یەکەمیان هەبو لەناو کۆیلەکان. بەتایبەتی ژنانی کرێسی کە لەبەر ئەوەی جوان بون، خواستی کڕینیان زۆر لەسەر بو. کرێسیەکان لەلایەن تەتەرە کریمیەکان دەبردران و بە عوسمانییەکان دەفرۆشرانەوە. تەتارەکان دەیانزانی کە رەواجی ئەم ژنانە لە ناو عوسمانییەکان زۆر بو بۆیە دەیان گرتن و بە خەلافەتیان دەفرۆشتەوە. بەرزترین نرخیان هەبو کەهەر یەکیان پێنج سەد پاوەندی ئێستایان دەکرد.

لەدوای ئەوان سوریەکان کە نرخیان سی پاوەندی ئێستا بو، پاشان کچانی نوبی کە نرخیان تەنها بیست پاوەند بو.

جگە لە خێزانە شەرعیەکانی خۆیان، هەر سوڵتانێک چەندین کۆیلە و کەنیزەکی هەبو کەبەشێکیان لە بەڵقانەوە هێنرابون، بەشێکیتریشیان لە ئەسیوبیا. سوڵتانەکان تورکێک یا عەرەبێکیان نەدەکردە کۆیلە بەهۆی ئەوەی ئەوانە موسڵمان بون. واتا، ئەوانەی کە دەکرانە کۆیلە و کەنیزەک بۆ سوڵتانەکان زیاتر مەسیحی، یا وردتر بڵێین غەیرە موسڵمان بون.

ئەم ژنانە هەندێکجار پۆستیان بەرزدەبوەوە بۆ حەریم. واتە لەشوێنێک لە نزیک سوڵتان جێگیر دەکران. ئەوانەی کە دەهاتنە پلەی حەریم تەنها ئەوانە بون کە زۆر جوان بون یاخود زۆر زیرەک و لێهاتو بون.

ئەم کۆیلانە هەندێکجار لەلایەن سەرۆکی ترەوە بەدیاری بۆ سوڵتانەکان دەهاتن، هەندێکیشیان لە بازاڕەکان دەکڕدران. ئەم کۆیلانە کاری ناوماڵیان ئەنجام دەدا. فێری سەما و خوێندنەوەی هۆنراوە و گۆرانی وتن دەکران. لەهەموی سەیرتر فێری هونەری ئیرۆتیکا دەکران.

> هەندێکجار کۆیلەکان بەدیاری بۆ سوڵتانەکان دەهاتن

هەندێک لەسوڵتانەکان خولیای ئافرەتیان نەبو، بە پێچەوانەوە زیاتر کەیفیان بەکوڕان دەهات. یەکێک لەو سوڵتانانەی کە کەیفی بە کۆیلەی ژن نەدەهات، سوڵتان محەمەدی دوەم بو.

جگە لە ئافرەت، پیاوانیش وەک ئافرەتان دەکرانە کۆیلە و کڕین و فرۆشتنیان پێدەکرا. کوڕانی ئەهلی زمە وەک کۆیلە دەهێنران و دەیان کاریان پێدەکرا. بۆ نمونە، دەبونە کۆیلەی سێکس. هەندێکیان وەک مەساج کاریان دەکرد، هەندێکیان لە حەمامەکان (هەربۆیە ئێستا لە کەلتوری ئەوروپی و ئەمریکی کە باسی حەمامی تورکی دەکرێت مانایەکی باشی نیە لایان)، هەندێکیان لە قاوەخانەکان، هەندێکیان وەک ساقی کاریان دەکرد، لە هەموی سەیرتر هەندێکیان وەک سەماکەر کاریان دەکرد. کۆمەڵێک کەس کۆدەبونەوە، کوڕانیش لەبەردەمیان سەمایان دەکرد و دواتر کامیان بە دڵ بوایە دەیان بردن بۆ سێکس!

ئەم کارە ئێستاش لە ئەفغانستان باوە کە کوڕانی سەماکەر لەلایەن دەوڵەمەندەکان دەهێنرێن بۆ کۆکردنەوەی پارە. ئەم سەماکەرە کوڕانە لەبەردەمی کڕیارەکان سەما دەکەن تا سەرنجیان راکێشن بۆ سێکس.

ئەوەی لەسەرەوە باسکرا، دڵۆپێک بو لە دەریای کۆیلایەتی لە سەردەمی عوسمانییەکان.

جیابونەوەی رۆحیی

■ هەنار موفتی

لە رۆژگارێکی وەک ئەمڕۆدا دیاردەی ناپاکی هاوسەریی بوەتە دیاردەیەکی بەرچاو لەکۆمەڵگەکەماندا، لەمەشدا ئامادەیی فاکتەری سێکسی رۆڵێکی بەرچاو دەگێڕێت.

بەداخەوە بەشێک لە هاوسەران لە رەوشێکی نالەبار دا دەژین، بەڵام لەبەر یەکێک یان زیاتر لە فاکتەرە (کۆمەڵایەتی، یاسایی و خێزانیەکان) لە یەکتری جیانابنەوە، بەڵام جۆرێکی تر لەجیابونەوە هەڵدەبژێرن کەجیابونەوەی رۆحییە. واتا لە روی کۆمەڵایەتی و ئابوری و یاساییەوە گرێبەستە هاوسەرییەکە هەر دەمێنێت و لەژێر یەک ساباتی خێزانیدا وەک دو جەستە دەژین، بەڵام بەبێ بەشداریی پێکردنی رۆح.

ئا لەم ساتەوەختەوە زەمینە بۆ ناپاکی هاوسەریی دەرەخسێت و رۆح و جەستەی تاکەکە ئیتر چ ژنەکە بێت یان پیاوەکە، عەودالی رۆح و جەستەیەکی تر دەبێت لەدەرەوەی ژیانی هاوسەریی و پێداویستییە سێکسییەکانی پێ پڕ دەکرێتەوە.

کەواتە دەتوانین ئەم جۆرە ژیانە خێزانییانەش هەر بەهەڵوەشاوە هەژمار بکەین، بەڵام هێندەی هەیە لە روی یاساییەوە بەهەڵنەوەشاوە لەقەڵەم دەدرێن.

ئەگەر پێچەوانەی ئەم حاڵەتانەش وەربگرین کاتێک ئافرەت وەک پێویست وەڵامدانەوەی سێکسی نییە بۆ هاوسەرەکەی جا لەبەر ناهۆشیاری بێت یان لەبەر هەر گرفتێکی دەرونی یان جەستەیی وەک خەتەنەکردنەوە توشی ساردی سێکسی هاتبێت، بەهەمان شێوە پیاوان دوچاری وەڕسی و بێزاری دەبن لەم جۆرە هاوسەرانە کە هەندێکیان لەژێر بیانو و هۆهێنانەوەی جۆراوجۆردا ژنەکانیان تەڵاق دەدەن یاخود پەنا بۆ فرەژنی دەبەن، یاخود دەست دەدەنە ناپاکی هاوسەریی.

لەم سۆنگەیەوە دەتوانین بڵێین سێکس وەک خۆی گرنگی خۆی پێنادرێت لەناو خێزانی کوردی دا و لەناو بەشێکی زۆر لەخێزانەکاندا وەک حاڵەتێکی سەرپێیی و پەراوێزخراو لێی دەڕوانرێت، لەکاتێکدا لەبیرکردنەوەی هەمو تاکێکدا ئامادەگییەکی بەهێزی هەیە، چونکە بە یەکێک لەبەهێزترین پاڵنەرەکانی مرۆڤ دادەنرێت، بێگومان مرۆڤی کوردیش وەک هەمو مرۆڤێکی تر هەڵگری ئەم پاڵنەرەیە، وەلێ کەمی هۆشیاری لەم بوارەدا کارێکی ئەوتۆی کردوە کە تاکی کورد نەیتوانیوە تەوزیفی وزە سێکسییەکانی بکات بەجۆرێک ئاسودەیی و ئارامی و دڵنیایی دەرونی و کۆمەڵایەتی بۆ دەستەبەر بکات لەچوارچێوەی خێزاندا، بەپێچەوانەوە لەهەندێک باردا بوەتە هۆی دورکەوتنەوەی رۆحەکان و هەڵوەشاندنەوەی خێزان.

> دەبێت لاوانمان پێش چونە نێو ژیانی هاوسەری ئامادە بکرێن

لەم سۆنگەیەوە جێی خۆیەتی کە بیر لەئامادەکردنی لاوانمان بکەینەوە پێش چونە نێو ژیانی هاوسەری، تاکو هیچ نەبێت ئەو بۆشاییە گەورەیەی لەبواری پەروەردەکردنی سێکسی دا هەیە و ئەوەی لە قوتابخانە و پرۆگرامەکانی خوێندندا چنگی ناکەوێت سەبارەت بە سایکۆلۆژیای رەگەزی بەرامبەر و گرنگیی و رۆڵی لایەنی سێکسی لەو ژیانەدا، لەرێگەی دیکەوە هۆشیاریی لەبارەیانەوە پەیدا بکات.

ئەو رێگایانەش دەشێت باسکردنێکی زانستیانەی دور لە وروژاندن بێت لە کەناڵەکانی میدیاوە، یان لەشێوەی خولی هۆشیاری ئامادەکاریی دا بێت بۆ پێگەیاندن و پتەوکردنی هۆشیاریی لاوان لەبارەی سێکس و رۆڵ و لێکەوتەی لە پرۆسەی هاوسەرگیریی دا، بۆ ئەوەی چیتر ئەو بیرۆکە و زانیارییە هەڵانەی لە کۆڵان و لەدەمی کەسانی نەشارەزاوە پێیان دەگات، یان ئەو نەریتە کۆمەڵایەتییانەی وەک مۆتەکە دەستی لەبینەقاقای گەنجانمان ناوە، نەبنە کۆت و پێوەندێکی وەها کە تاکەکانی کۆمەڵگەکەمان وەک دیلێکی ناهۆشیار مامەڵە بکەن لەگەڵ هاوسەرەکانیان دا.

هەروەها ئەو هەمو قەیرانە کۆمەڵایەتی و دەرونییانەش رو لەکەمی بکەن کە خەریکە بەتەواوی باڵ بەسەر کۆمەڵگەکەمان دا دەکێشن و رەنگە زۆرێکیان پاڵنەرەکەیان کەمی هۆشیاری بێت لەم بوارەدا.

«شیرینی و چەوری ڕۆڵیان لە دروستبونی رشک و ئەسپێ دا نییە»

دیداری (نەوژین) لەگەڵ پزیشکێکی پسپۆڕ لەبارەی حاڵەتەکانی رشک و ئەسپێ لەلای منالان

■ **نەوژین، دەشنێ ڕۆستەمی**

رشک و ئەسپێ، دو لە دیارترین ئەو حاڵەتە تەندروستیانەی لەنێو منالان دا بەتایبەتی بونیان هەیە، بەربڵاوی ئەم حاڵەتانە و دوبارەبونەوەیان، وایکردوە چەندین قسە و قسەڵۆکی لەبارەوە دروست ببێت کە هەندێک لەوانە هیچ بنەمایەکی زانستییان نییە.

رشک کە لەهەندێک شوێن بە «کێچ»یش ناودەبرێت، لەگەڵ ئەسپێ دا، دو زیندەوەری بچوکن، کە لە قژدا دروست دەبن و گەشە دەکەن. ئەم دو زیندەوەرە بەتایبەت لەلای منالان بەرچاو ترە، یان مایەی سەرئێشە و نارەحەتیەکی زیاترە.
لەبارەی ئەم حاڵەتە و چۆنیەتی چارەسەرکردنیەوە، دیدارێکمان لەگەڵ (د. دەشنێ لەتیف)، پزیشکی پسپۆڕی نەخۆشیەکانی پێست و جوانکاری ئەنجام داوە.

* سەرەتا بابزانین ئەم حاڵەتە چییە و ئایا بەتەنیا لە منالان دا دروست دەبێت؟
رشک و ئەسپێ دیاردەیەکە لە منال و گەورە دا وەکو یەک رو دەدات، بەلام زیاتر لە لای منالان بەربڵاوە. حاڵەتەکەش بریتییە لە بونی ئەو زیندەوەرە بچوکە لە پێستی سەر دا.

* تاچەند ئەم حاڵەتانە پەیوەندیان بە پاکوخاوێنی و خۆنەشۆردنەوە هەیە؟
بەگشتی خەڵکی پێیانوایە رشک و ئەسپێ بەهۆی پیسی و خۆنەشۆردنەوە دروست دەبن، بەلام ئەمە راست نییە، بەڵکو راستیەکەی ئەوەیە کەوا ئەم حاڵەتە حاڵەتێکی گواستراوەیە، واتە بەهۆی بەریەککەوتنەوە رو دەدات، بۆنمونە کەسێک کڵاو یاخود شانەی کەسێکی توشبو بەکاربهێنێت، یان سەریان بەریەک بکەوێت ئەوا بۆی دەگوێزرێتەوە.

* شێوازی گواستنەوەی ئەم دو زیندەوەرە هەر بەو شێوەیەیە کە ئاماژەت بۆ کرد؟
کێچ و ئەسپێ توانای فڕینیان نیە، بەڵکو تەنها بەهۆی بەریەککەوتنەوە دەگوازرێنەوە، منالان زۆرجار لەکاتی یاریکردن دا سەریان بەریەک دەکەوێت، یان شتی یەکدی بەکاردەهێنن، لەوێوە بۆ یەکدی دەگوازنەوە.

* تاچەند راستە کە ئەو منالانەی شیرینی زۆر دەخۆن توشی ئەم حاڵەتە دەبن؟
ئەم قسەیە هیچ بنەمایەکی سەلمێنراوی زانستی نییە.

* زۆرجار دەوترێت بەرکەوتنی دەستی چەور لەگەڵ پێستی قژ، ئەم حاڵەتە دروست دەکات، تاچەند راستە؟
ئەم قسەیەش تائێستا لەروی زانستیەوە نەسەلمێنراوە.

* زۆرجار منالان کە توشی ئەم حاڵەتە دەبن، لەماڵەوە دەهێڵرێنەوە، ئایا ئەمە کارێکی دروستە؟
پێویست ناکات ئەو منالانەی توشبون بەم حاڵەتانە لە ماڵەوە بهێڵدرێنەوە، بەڵکو لەبری ئەوە باشترە کە زو زو پرچیان دابهێنرێت و یاخود کورت بکرێتەوە، کە دەشنێردرێن بۆ فێرگە، قژیان ببەسترێت و بە پەرشی نەیهێڵنەوە.

* نیشانەکانی ئەم نەخۆشیە چین؟
دەکرێت هەمو سەر خورینێک ئاماژە بێت بۆ بونی رشک و ئەسپێ؟
نەخێر مەرج نییە، بەڵکو نیشانەکانی بریتییە لە بینینی زیندەوەرەکە لەناو پێستی قژ دا، یان هەندێک کەس توشی خورانی سەر دەبن بەتایبەت لە بن گوێ یاخود خوارەوەی پشتە سەریان، ئەمانە ئاماژەن بۆ ئەوەی خورینەکە پەیوەندی بە بونی رشک و ئەسپێوە هەیە.

* شێوازەکانی رزگاربون لەم حاڵەتە چییە؟
چەندین رێگا هەیە بۆ رزگار بون لێیان، باشترینیان زو شۆردنی سەرە لەگەڵ بەکارهێنانی شامپۆی تایبەت بە لەناوبردنی رشک و ئەسپێ، هەروەها بەکارهێنانی شانەی تایبەت کە هێلکەی زیندەوەرەکە لەسەر قژ لادەبات.

زیادبونی موی نەخوازراو لە ژنان دا

■ **نەوژین، ئامینە محەمەد**

مودەردان Hirsutism، واتە گەشەکردنی مو لەو شوێنانەی ژن کە نابێت موی تێدا بەدی بکرێت، وەکو چەناگە و سەر لێوی سەرەوە و بناگوێ و مل و سنگ، یان زیادبونی گەشەی مو لە هەمو بەشەکانی لەش دا.

زیادبونی گەشەی مو لە جەستە یەکێکە لەو گرفتانەی کە زۆربەی ژنان بەدەستیەوە دەناڵێنن، دەرکەوتنی موی زیادە لە لەشی ژناندا لەگەڵ ئەوەی گرفتێکی بێزارکەرە، هەندێکجار بەو هۆیەشەوە ژنان توشی نەخۆشی دەرونیش دەبن، هەروەها لەنێو کۆمەڵگەدا هەست بەشەرم دەکەن و بە چاوێکی تر سەیریان دەکرێت.

هۆکارەکانی زیادبونی مو لە ژناندا

١. هەندێکجار هۆرمۆنی پیاوانە بۆ ژنان بەکار دەهێنرێت، بۆ وەستاندنی شیر یان هەندێک حاڵەتی تر، ئەوەیش دەبێتە هۆی زیادبونی مو. هەروەها خواردنی حەپی رێگری لە سکپڕی «منع» بەتایبەتی ئەو جۆرانەی پێکهاتەی پرۆجیسترۆنی تێدایە، ئەوەش کاردانەوەی دەبێت بۆ دەرکەوتنی مو.
٢. بەکارهێنانی پێکهاتەی کۆرتیزۆن بۆ ماوەیەکی زۆر دەبێتە هۆی چالاککردنی مو، هەروەها پەنسلین و حەپی ڤینایتۆن کە بۆ نەخۆشی بورانەوە بەکاردێت. ئەمە سەرباری ئەوەی هەندێک لەو دەرمانانەی کە بۆ چارەسەری پەستانی خوێن بەکاردێن، دەبنە هۆی زیادبونی مو.
٣. رژێنەکانی لەشی ژن بڕێکی کەم لە هۆرمۆنی نێرینە دەردەدەن کە دەبێتەهۆی دەرکەوتنی مو لە لەشدا، بەلام ئەگەر هەر گرفتێک لە کاری ئەو رژێنانەدا دروست ببێت، ئەوا بڕێکی زیاتری هۆرمۆنی نێرینە دەردەدەن و بەوەش رێژەیەکی زیاتری مو لە لەشی ژناندا سەر هەڵدەدات.

«خواردنی حەپی «منع» کاردانەوەی دەبێت بۆ دەرکەوتنی مو»

«دڵەڕاوکێ لە سەرەکیترین هۆکارەکانی زیادبونی هۆرمۆنە نێرینەکانە»

٤. دڵەڕاوکێ یەکێکە لە سەرەکی ترین هۆکارەکانی لاواز بونی هۆرمۆنی مێینە لە لەشی ژناندا و لەبەرامبەریشدا زیادبونی هۆرمۆنە نێرینەکان، بۆیە سەرەنجام ژمارەی موەکان لەسەر لەش زۆرتر دەبن.
٥. هەندێکجار هێلکەدانی ژن دوچاری گرفتی تەندروستی دەبێت، بەوەش هۆرمۆنە نێرینەکان چالاک دەبن و دەبنە هۆی تێکچونی سیستمی رواندنی موەکان و دەرکەوتنی موی زیادەی لەش بە رێژەیەکی زۆر.
٦. زۆربونی حاڵەتەکانی هەڵچون و شۆکی دەرونی، رەنگە زیان بەکاری هۆرمۆنەکان بگەیەنن و هاوسەنگیان تێکبدەن.
٧. یەکێکی تر لە هۆکارەکانی زیادبونی مو بەتایبەت لە روخساردا دەگەڕێتەوە بۆ خراپ بەکارهێنانی کرێمەکان و هەندێک تێکەڵە کە لە لایەن خانمانەوە بەکار دەهێنرێت.
٨. توێژینەوەیەکی نوێ ئەوەی رونکردوەتەوە کە خواردنی زۆری شیرینەمەنی لەسەر لەشی مرۆڤ و بەتایبەتی ژنان، کاریگەری خراپی دەبێت.

توێژەران ئەوەیان وتوە کە دوای ئەنجامدانی توێژینەوەیەک بەبەشداری زیاتر لە ٢ هەزار ژن، بۆیان دەرکەوت کە زۆر خواردنی شیرینی دەبێتە هۆی زیادبونی مو لە لەشی ژنان و هەروەها دەرچونی لە شوێنەکانی لەش بەشێوەیەکی نائاسایی، توێژەران ئەوەشیان باسکردوە کە بۆماوەیی یەکێکی ترە لە هۆکارەکانی زیادبونی مو لە لەشی ژنان دا.

چارەسەر چیە؟

دەبێت نەخۆش دڵنیا بێتەوە لە هۆرمۆنەکانی لەشی بێ گرفتن و بەباشی کاری خۆیان ئەنجام دەدەن، جگە لەوەش ئارام بونەوەی باری دەرونی کەسەکەش باشترین شێوازی چارەسەرە بۆ ئەم حاڵەتانە.
هەروەها یەکێکی تر لەچارەسەرەکان لێزەرە، ئەمەش رێگەیەکی ترە بەکار دەهێنرێت و هیچ کاردانەوەیەکی خراپی نیە و دەتوانرێت موەکان بەشێوەیەکی بەرچاو بنبڕ بکات، بەلام دەبێت ئەم کارە لەلایەن پزیشکی پسپۆڕەوە بکرێت و لە شوێنی تایبەتی پاک و گونجاو لە روی تەندروستیەوە.

چارەسەری نەخۆشی مناڵ بە یاریکردن

▪ نەوژین
وەرگێڕانی: نەسرین عەلی

دنیای مناڵ جیاوازە لە گەورەکان، چونکە کاتێک کەسێکی گەورە هەر گرفتێکی هەبێت لە هەر بوارێکدا، بۆ چارەسەر دەچێتە لای کەسی پسپۆڕ، بەڵام مناڵ ناتوانێت وەکو گەورە درک بەو حاڵەتە بکات و سەردانی پسپۆڕی تایبەت بکات.

دایک و باوک بەرپرسن لە گرنگیدان کێشە و گرفتی مناڵ و بە دواداچونی. جگە لە چارەسەری پزیشکی یەکێک لە چارەسەرە کاریگەرەکان ئەوەیە کە مناڵ لە ڕێگەی جیاوازەوە چارەسەر دەکرێت، وەکو: یاری و چیرۆک و وێنەکێشان و ...هتد.

(٦) بنەما لە چارەسەرکردن بە ڕێگەی یاریکردنەوە

١. پەیوەندی کۆمەڵایەتی گرنگترین بنەمایە لە چارەسەرکردن بە ڕێگای یاریکردن. مناڵ یاری خۆشدەوێت، ئەگەر لە چوارچێوەی پەیوەندییەکی گەرم و گوڕدا ئەنجامبدرێت.
٢. مناڵ دەبێت بە بێ هۆ قبوڵبکرێت، یاریکردن لە گەڵ ئەو بە مەرجی باشبون، هەڵەیە. دەبێت بە مناڵ بوترێت تۆم خۆشدەوێت، بەڵام ئەو کارەم خۆشناوێت کە کردوتە.
٣. مناڵ لە کاتی یاریکردن دەبێت ئازادبێت و سنوری بۆ دانەنرێت، بەڵام لە ژێر چاودێری کەسێکی گەورەدا بێت.
٤. یاریکردن گرنگە بۆ ئەوەی توانای مناڵ هەژمار بکرێت، هەروەک لەم ڕێگەیەوە خاڵە لاوازەکانی کەسێتی و ڕەفتاری مناڵەکەش دەستنیشان دەکرێت و دواتر دەتوانرێت چارەسەر بکرێت.
٥. چارەسەر لە ڕێگەی یاریکردن بە ماوەیەکی کەم دەرناکەوێت و نابێت بۆ چارەسەر پەلە بکرێت، چونکە هەر مناڵێک لە گەڵ مناڵێکی تر جیاوازە.
٦. لە پاڵ ئازادی دان بە مناڵ، سنوری بۆ دیاری دەکرێت تا مناڵ هەست بە بەرپرسیارێتی بکات و بەمشێوەیە لە چارەسەر نزیک دەبێتەوە.

سودە سەرسوڕهێنەرەکانی یاریکردن

چارەسەر لە ڕێگای یاری بە جۆرێکە کە پزیشک دەچێتە ناو دنیا و دەرونی مناڵ و لە ڕێگەی چیرۆک و جوڵەی مناڵانەوە ڕەگی گرفتی مناڵ دەدۆزێتەوە.

پزیشکێکی دەرونناسی مناڵان دەڵێت: بە یاریکردن و شێوازی قسەکردن و تەنانەت شێوازی دانیشتنی مناڵ درک بە کێشە و گرفتی مناڵ دەکرێت.

بۆ نمونە: هەندێک مناڵ لە سەر شوێنی پیس یان خۆڵاوی دانانیشێت یان دەست بۆ گوڵ نابات، ئەمە نیشانەی ئەوەیە کە ئەو مناڵە وەسواسی هەیە.

یان مناڵی شەڕانگێز، کەرەستەی یارییەکانی فڕێ دەدات بۆ کەسی بەرامبەر.

لە ڕێگەی چارەسەر بە یاری، هەست و بارودۆخی مناڵ ئاشکرا دەکرێت، لە دوای ئەوە هەوڵدەدەین ڕەفتاری مناڵەکە بگۆڕین. لە بەرئەوەی مناڵ حەزی لە یاریکردنە بۆیە باشترین چارەسەرە بۆ ئەم گیروگرفتە، چونکە ناتوانین مناڵ تا تەمەنی ١٠ ساڵی لە پشتی مێزێکەوە دابنێین و داوای ڕونکردنەوەی بارودۆخی لێ بکەین، تەنها بە ڕێگەی یاریکردن دەتوانین بگەین بە دنیای مناڵ.

یەکێکی تر لە ڕێگەکانی دەستنیشانکردنی کێشەی مناڵەکانمان، پەنابردنە بۆ چیرۆک و گێڕانەوە.

دەتوانرێت لە گێڕانەوەی چیرۆکێک بۆ مناڵەکە دواتر پرسیار لە گرفتی ناو چیرۆکەکە لە مناڵەکە بکەین، بۆ نمونە لێی دەپرسین: «بە ڕای تۆ پشیلە بچوکەکە کێشەی چییە وا خەمبارە؟»، مناڵەکە هەر وەڵامێک بداتەوە ئەوە گوزارشتە لە کێشەی مناڵەکە، وەکو بڵێت: لەوانەیە دایک و باوکی لێیان دابێت. بەم شێوەیە ڕەگی گرفتی دەرونی مناڵ دەدۆزینەوە.

جۆرێکی تری یاریی و بابەتی پشودانی مناڵان، وێنەکێشانە. وێنەکێشان نهێنی زۆر ئاشکرا دەکات. بۆنمونە: ئەو مناڵانەی کە دایک و باوکیان جیابونەتەوە، کاتێک داوای وێنەیەکی لێبکەیت، وێنەی دایک و باوکی دور لە یەک یان بە قەبارەیەکی بچوک دەکێشێت و خۆی لە نێوانیان دایە و دەستی دایک و باوکی بە لای خۆیدا ڕادەکێشێت، ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەو بار و بۆشاییە عاتیفی و دەرونییەی کە خۆی هەستی پێدەکات.

> لە ڕێگەی چارەسەر بە یاری، هەست و بارودۆخی مناڵ ئاشکرا دەکرێت

چەند هەنگاوێک بۆ ئەوەی فێری شیکپۆشی بیت

▪ نەوژین
ئامادەکردنی: سیوە محەمەد

لەم ڕۆژگارەدا شیکپۆشی و ستایلی جلوبەرگ زۆر لەوە زیاتر قسە هەڵدەگریت کە تۆ بیری لێ دەکەیتەوە، بۆیە گرنگی زۆر بەو جلوبەرگانەت بدە کە ڕۆژانە لەبەری دەکەیت، کات بۆ هەڵبژاردنیان تەرخان بکە بۆ ئەوەی شیک و سەرنجڕاکێش دەرکەویت.

لەوانە بەشێکی زۆری پارە بۆ کرینی جلوبەرگت تەرخان بکەیت، بەڵام لەگەڵ ئەوانەش دا ڕێکپۆش دەرناکەویت، هەرچەندە ڕێکپۆشیش هونەرە، بەڵام دەکرێت فێری بیت، چونکە هیچ شتێک مەحاڵ نییە.

بۆ ئەوەی سەرنجڕاکێش و شیک بیت، ئەمە کارێکی گران نییە، نهێنیەکانی شیک بون لێرەیە. ئەم چەند هەنگاوە بخوێنەوە بۆ ئەوەی بەلای کەمەوە فێری هێڵە سەرەکییەکانی جوانپۆشی بیت.

هەنگاوی یەکەم:
نەک تەنها لەبواری فاشن، بەڵکو لە هەمو بوارەکانی ژیاندا ئەم یاسایە بەکار بێنە «یاساکان بزانە و یاسای خۆت هەڵبژێرە».

سەرەتایی ڕێنماییەکانمان ئەوەیە سەیری بەرنامەی تایبەت بەجوانکاری و گۆڤاری تایبەت بە فاشن بکە تا یاسا سەرەکییەکانی بواری فاشن بزانیت، وەکو: چۆنیتی تێکەڵکردنی ڕەنگەکان، جۆرەکانی قوماش تا بتوانی ستایلی تایبەت بەخۆت هەبێت، هەرگیز نەکەویتە دوای لاسای کردنەوەی کەسانی چوار دەورت و کەسێکی کۆپی مەبە.

چاودێری خانمە جوانپۆشە بەناوبانگەکان بکە، بۆ ئەو مەبەستە تەنها ئەوە بەسە سەرێک لە ئەنتەرنێت بدەیت و بەدوای ئەو خانمانەدا بگرێت تا بزانیت چی لەبەر ئەکەن، جگە لەوەش چەندین پەیج و ماڵپەڕی تایبەت بەجوانکاری خانمان هەیە دەتوانیت سودیان لێ وەربگریت و ستایلی تایبەت بەخۆتی تیا بدۆزیتەوە.

هەنگاوی دوەم:
بەرنامە دانان زۆر گرنگە هەروەکو چۆن کەسەکان بەرنامەی تایبەتی هەفتانەی خواردنیان هەیە، ئەگەر دەتەویت تۆش کەسێکی شیکپۆش بیت، دەبێت بەرنامەیەکی تایبەتی هەفتانەی پۆشینت هەبێ، بۆ نمونە: لە ڕۆژی شەمە تاکو پێنجشەم بۆ سەر کارەکەت چی لەبەر ئەکەیت، ئەی کۆتایی هەفتە بۆ کۆبونەوە و چونەدەرەوە تایبەتییەکان چی لەبەر دەکەیت؟ ئەگەر بەرنامەی تایبەتی جل پۆشینت هەبێت توشی قەلەقی و دو دڵی نابیت و بەپێی ئەو بەرنامەیە دەڕۆیت کە خۆت داتناوە.

هەنگاوی سێیەم:
ئەگەر باوەڕ دەکەیت یان نا، بەڵام کەسانی شیکپۆش جلی زۆریان نییە، بەڵام کوالیتی جلەکانیان باشە و زیاد لە چەندجارێک لەبەری دەکەن، واتا لەبری ئەوەی ٥ پارچەی هەرزان بکڕیت، یەک پارچەی باش بکڕە، دڵنیام بەتایبەتی کچان کاتێک دۆڵابەکانیان دەکەنەوە بەشێکی زۆری جلەکانیان لەبەرناکەن و بەشێکی هەر بەکار ناهێنن! بۆیە یاسای فێربونی شیکپۆشی، وەلانانی ئەو پارچانەیە کەلەبەریان ناکەیت.

هەنگاوی چوارەم:
ئەگەر لەودەستە خانمانەیت بەردەوام جلی ڕەسمی دەپۆشیت، کاتێکی زۆر بۆ تەنسیقکردنی جلەکان تەرخان دەکەیت، ئەم ئاساییە بشکێنە، دەتوانیت بە پانتۆڵێکی کابۆ و دەستێک جلی سپۆرتیش زۆرسەرنجڕاکیش و شیک دەرکەویت.

ئەگەریش ترست هەیە و هەست دەکەیت کە ناتوانیت بەئاسانی ستایلی خۆت بدۆزیتەوە، ئەوا بە ستایلی کلاسیک و ڕەنگە بێلایەنەکانی وەک: ڕەش و سپی و ڕەساسی دەست پێ بکە، بەڵام وەک هەنگاوی سەرەتا بزانە کامە ڕەنگت لێ دێت؟

هەنگاوی پێنجەم:
یەکێکیتر لەو شتانەی دەبێت فێری ببیت ئەوەیە کە «لەژیان بچیت» سەر لەخۆت مەشێوێنە.

مەبەستمان ئەوەیە کە وەکو ژیان چۆن تام و ڕەنگ و شتی جیاوازی تێدایە، دەبێت تۆش ستایلی کاژوەڵ و کلاسیک و سپۆرت بەکار بێنێت و تەنها یەک جۆر ستایل نەبێت، دەشتوانیت سود لەمە وەربگریت بەوەی هەمویان تاقی بکەیتەوە تا دەزانیت کامە ستایل لەهەموان زیاتر لێت نزیکە.

بە باوەڕ بەخۆبونی تەواوە ستایل و جلوبەرگەکانت هەڵبژێرە با قسەی دەوروبەرت کارت تێنەکات، چێژ لەپۆشینیان وەربگرە.

> یاساکان بزانە و یاسای خۆت هەڵبژێرە

دەربارەی نەوژین

نەوژین، ڕۆژنامەیەکی سەربەخۆی تایبەتمەندە بە پرسەکانی ژنان، مانگانە لەلایەن ڕادیۆی دەنگ لە گەرمیان بڵاودەکرێتەوە.

یەکەم ژمارەی لە ٢٠١٦/١٢/٢٦ دەرچوە.

ڕادیۆی دەنگ، پرۆژەیەکی میدیایی سەربەخۆیە لە ناوچەی گەرمیان، لە (٢٠١٠)وە بە پەخشی ڕادیۆیەکی لۆکاڵی دەستی پێکردوەو پاشان وێبسایتێکی داناوە.

ڕۆژنامەی (نەوژین) یەکێکە لە چالاکیەکانی پرۆژەی ڕادیۆی دەنگ بە پاڵپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی (NED) ئەمریکی.

ڕۆژنامەنوسانی ئەم ڕۆژنامەیە، ژمارەیەک کچن کەپێشتر خولی ڕاهێنانیان لەلایەن ڕادیۆی دەنگەوە بۆ ئەنجامدراوەو زۆرینەیان پێشتر کاری ڕۆژنامەوانییان نەکردوە.

بۆ پەیوەندیکردن بە ڕۆژنامەکەوە

تەلەفۆن:
٠٧٤٨٠٢٠٧٤٠٠

ئیمەیڵ:
nawzhinnewspaper@gmail.com

فەیسبوک:
nawzhinnewspaper

دەتوانن لەماڵپەڕی ڕادیۆی دەنگ کۆپی ئیلیکترۆنی ژمارەکانی ڕۆژنامەکە ببینن

www.radiodang.org

وێنەکێشان لەسەر ڕۆژنامەی (نەوژین)

■ نەوژین

کچە هونەرمەندێکی شێوەکار لەکەلار، لە باتی کێشانی وێنە لەسەر کاغەزی سپی و قوماش و خام، جۆرێک لە هونەری دیکە تاقی دەکاتەوە، ئەویش کێشانی وێنەیە لەسەر ڕوپەڕی ڕۆژنامەی چاپکراو، ئەو ڕۆژنامەیەش کە وێنەکەی لەسەر دەکێشێت، ڕۆژنامەی (نەوژین)ە.

سروشت حەمید، کچە شێوەکاری شاری کەلار، مانگی رابردو پێشانگایەکی شێوەکاریی تایبەت بە کارەکانی لە ماڵی گەنجانی کەلار کردەوە. کە تیایدا ژمارەیەک لە تابلۆ هونەریەکانی خۆی نمایشکردبو کە چەند ساڵێکە سەرقاڵە بە کێشانیانەوە.

بەشێکی بەرچاوی تابلۆکانی ئەو کچە هونەرمەندە، کێشانی وێنەی جۆراوجۆری پۆرترێت و خەیاڵی و تەعبیری بو لەسەر ڕوپەڕی ڕۆژنامەی (نەوژین). ئاخۆ چ شتێک پاڵی بەو کچەوە ناوە بۆ ئەم کارە؟

سروشت حەمید، لەوبارەوە ڕونیدەکاتەوە کە دەمێکە تەتەڵەی ئەم بیرۆکەیە لە مێشکی دا دەکات، سەرەتا ویستویەتی لەسەر ڕوپەڕی هەر ڕۆژنامەیەک ئەو کارە ئەنجام بدات، پاشان چونکە لەڕێگەی هونەرەیەکەیەوە ویستویەتی پەیامێک بگەیەنێت، هەربۆیە ڕۆژنامەی (نەوژین)ی هەڵبژاردوە.

سروشت، باس لەوەدەکات کە بەوپێیەی تابلۆکانی ئەو گوزارشت بون لە ئازادیی و ئازادیی ژنان و پرسی یەکسانی، بۆیە ڕۆژنامەی (نەوژین)ی هەڵبژاردوە بۆ ئەوەی لەسەری وێنە بکێشێت.

باسی لەوەشکرد کە جگە لە تابلۆی تەعبیری، هەروەک ژمارەیەک پۆرترێت و وێنەی کەسیی کەسایەتی و هونەرمەند و وێنەی سروشتیشی کێشاوە و نمایشی کردون.

وتی: «پێشانگاکەی من لە چوارچێوەی چالاکیە جیاوازەکانی بەرەنگاربونەوەی توندوتیژی دژ بە ژنان بو، بەوپێیەی ڕۆژنامەی (نەوژین) تایبەتە بە پرسی ژنان، بۆیە ئەوم بە باش زانی کە وێنەکانمی لەسەر بکێشم».

شێوازی ئەو وێنانەی کە لەسەر ڕوپەڕی ڕۆژنامە چاپکراوەکانی (نەوژین) کێشاویەتی، زۆرتر «گرافیکی» بون، ئەمەش ستایلێکە ئەو کچە شێوەکارە لەلای خۆی گرنگییەکی زۆری پێدەدات.

وەکخۆی ئاماژەی بۆ دەکات، ویستویەتی لەپاڵ نمایشکردنێکی شێوازێکی تازەی هونەر لە ناوچەکە، سەرنجی هاوڵاتیان و بینەرانیش بۆ ڕۆژنامەی (نەوژین) رابکێشێت، کە خۆی بە ڕۆژنامەیەکی «پڕ سود» وەسفی دەکات.

سروشت حەمید، لەساڵی ١٩٩٧ لە کەلار لەدایکبوە، ئەگەرچی دەرچوی هیچ ناوەندێکی هونەریی نییە و بەڵکو پەیمانگای کۆمپیوتەری تەواو کردوە، بەڵام حەز و ویستی ئەو بۆ هونەر، هانیداوە کە رو لە بواری وێنەکێشان بکات.

جگە لەو پێشانگا تایبەتەی، بەشداریی لە چەندین پێشانگای شێوەکاری هاوبەش دا کردوە.

کچە کەرکوکیەک براوەی پێشبڕکێی ڕۆژنامەوانی مافەکانی مرۆڤە

■ نەوژین

لەنێو ١٦ ڕۆژنامەنوسی بەشداربو، کچە کەرکوکیەک توانی خەڵاتی یەکەمی پێشبڕکێی ڕۆژنامەوانی مافەکانی مرۆڤ بەدەستبهێنێت، کە رادیۆی دەنگ ساڵانە بە پاڵپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی NED ئەنجامی دەدات.

لەڕۆژی جیهانی ڕاگەیاندنی مافەکانی مرۆڤ لە بەرواری ٢٠١٨/١٢/١٠، رادیۆی دەنگ بۆ سێیەم ساڵ لەسەر یەک، مەراسیمی پێشبڕکێی ڕۆژنامەوانی مافەکانی مرۆڤی ڕاگەیاند کە پێشبڕکێیەکی ڕۆژنامەوانییە و گرنگیی بەو راپۆرت و چیرۆکە ڕۆژنامەوانیانە دەدات کە لە بواری مافەکانی مرۆڤ دا لە ڕۆژنامەوانیی کوردی دا بڵاودەکرێنەوە.

لە پپێشبڕکێکەدا ١٦ ڕۆژنامەنوس لە ناوچە جیاوازەکانی هەرێمی کوردستانەوە و لە هەردو رەگەز، بە راپۆرت و چیرۆکی ڕۆژنامەوانی بەشدارییان کردبو، ٣ لەوانە بون بە خاوەنی خەڵاتەکانی پێشبڕکێکە.

خەڵاتی یەکەمی پێبشڕکێکە بۆ وەرزی سێیەمی، بۆ ڕۆژنامەنوس (تارا عەزیز) بو لە کەرکوک، لەسەر راپۆرتێکی بەناونیشانی «لەزیندانەوە بۆ زیندان» کەلە سایتی (مەکتوب) بڵاویکردبویەوە.

خەڵاتی دوەم بۆ ڕۆژنامەنوس (گەرمیان حەمەپور) بو لە گەرمیان، لەسەر راپۆرتێکی لەبارەی خێزانێکی بێ نەوا لە ناحیەی رزگاری، کە لە کەناڵی NRT بڵاویکردبویەوە.

خەڵاتی سێیەم بۆ ڕۆژنامەنوس (زانا حەمەغەریب) بو لە بەغدا، لەبەرامبەر ئامادەکردنی راپۆرتێک بەناونیشانی «بەغدا، دۆزەخی نێرەموکەکان» کە لە ڕۆژنامەی (ژیان) بڵاویکردبویەوە.

پاش بەدەستهێنانی خەڵاتەکە، براوەی یەکەمی پیشبڕکێکە ڕۆژنامەنوس (تارا عەزیز) خۆشحاڵی خۆی دەربڕی بەوەی توانیویەتی پلەی یەکەم بەدەست بهێنێت.

چیرۆکی راپۆرتی ئەو ڕۆژنامەنوسە، تایبەتە بە منالێک کە بەو هۆیەی دایکی تۆمەتبارە بە تێوەگلان لە کوشتنی هاوسەرەکەی، لەگەڵ دایکی دا لە زیندان بوە و هەر لە زیندانیش خراوەتە بەر خوێندن، تا ئەو کاتەی دایکی بۆ زیندانی بەغدا و ئەویش بۆ خانەی بێسەرپەرشتان لە هەولێر، گوزراراوەتەوە.

پێشبڕکێی ڕۆژنامەوانی مافەکانی مرۆڤ، یەکێکە لەو چالاکیەکانی رادیۆی دەنگ کە بە پاڵپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی ئەمریکی NED ئەنجامی دەدات و تائێستا ٣ وەرزی لێ بەڕێوەچوە.